

Møte for lukkede dører
torsdag den 6. februar 1964 kl. 10

President: Langhelle.

Dagsorden:

Utenriksministerens redegjørelse i Stortingets møte den 30. januar 1964 om fiskerigrenseforhandlingene i London.

Presidenten: Presidenten foreslår at dette møte holdes for lukkede dører. - Det anses bifalt.

Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenen § 54 nevnte funksjonærer foreslås gitt adgang til møtet. - Det anses bifalt.

Videre foreslår presidenten følgende embetsmenn fra Utenriksdepartementet gitt adgang til møtet: Ekspedisjonssjef Jahn Halvorsen, ekspedisjonssjef Jens Evensen og byråsjef Einar-Fredrik Ofstad, og fra Fiskeridepartementet: Statssekretær Trygve Hoem, ekspedisjonssjef J. Sellæg, ekspedisjonssjef Gunnar Gundersen og underdirektør Carl Bjørge. - Det anses bifalt.

På Presidentskapets vegne foreslår presidenten at president Langhelles redegjørelse i Stortinget for lukkede dører den 30. januar 1964 og det etterfølgende ordskifte blir å offentliggjøre.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Dagsordenen.

Braadland: Siden det var jeg som i sin tid uttalte ønsket om at det ble holdt et møte for diskusjon av fiskerigrensespørsmålet og forhandlingene i London, kan det for så vidt være nokså naturlig at det er jeg som begynner dette ordskifte.

Utenriksministerens redegjørelse er jo prisverdig kort, og jeg skal ikke oppholde meg særlig meget ved det som ligger bakover i tiden, men jeg tror det er riktig at Stortingets medlemmer som ikke har vært til stede i utenriks- og konstitusjonskomiteen, får en liten korreksjon av det inntrykk de måtte ha fått fra enkelte aviser om hva som har foregått der, og da særlig hvor det gjelder innrømmelser fra norsk side i forbindelse med overgangstiden for fiske mellom 6 og 12 kvartmil. Det spørsmålet ble diskutert, og det var etter ønske av vår delegasjon i London at det ble diskutert, og delegasjonen ønsket å få den muligheten til å si til den

annen forhandlingspart at vi er villige til å tøye oss litt på dette område. Utenriksministeren redegjorde da i et møte for hvorfor det var ønskelig fra norsk side, og det har han også for så vidt gjentatt i den redegjørelsen han gav her i Stortinget.

Det var nok kanskje ikke alle i utenrikskomiteen som var helt sikre på om det var riktig å gi den innrømmelsen. Jeg skal for så vidt bare gjøre rede for mitt eget syn. Utenriksministeren la ikke skjul på at denne innrømmelsen neppe ville føre til at den annen part ville la oss komme med i den fiskerikonvensjon som nå foreligger. Men han mente det var viktig av hensyn til framtidige forhandlinger om handelsspørsmålene og omsetningsforholdene for fisk i Vest-Europa at vi viste en viss imøtekommenhet.

Spørsmålet om vi kunne bli saksøkt ved domstolen i Haag, spilte også en viss rolle, og jeg tok da med en gang avstand fra den oppfatning at det her forelå noen reell fare for at vi kunne bli saksøkt i Haag og tvunget til å gi opp 12-mils fiskerigrensen. Senere har jeg inntrykk av at dette argument som talte for en viss innrømmelse fra vår side for å avverge et slikt søksmål, ikke lenger kan tillegges særlig vekt, og jeg er ganske sikker på at den oppfatningen er riktig.

Utenriksministeren gav i sin redegjørelse uttrykk for at det som nå skal foregå i London, er en diskusjon om handelsspørsmålene. Der foreligger det allerede et utkast til en resolusjon som ikke forplikter, og som det ikke skulle være noe farlig å være med på. Så vidt jeg forstod utenriksministerens redegjørelse, var det det eneste som nå forestod i London. Jeg er litt usikker på om det er det eneste, fordi det allerede av de dokumentene vi har fått adgang til å se, fremgår at spørsmålet om landingsrettigheter vil komme opp, og jeg kan godt tenke meg at det også vil bli et tema på det kommende møte i London.

For øvrig vil jeg si at det å sende en 12-manns eller en 15-manns delegasjon til London for å være med på å sende ut en resolusjon, synes jeg nesten ikke er umaken verdt, for slike resolusjoner har jo svært liten betydning. Jeg vil da benytte anledningen til å henvise til noen resolusjoner som allerede foreligger fra møtet i London.

Før vi gikk til forhandlingene, hadde Utenriksdepartementet og Fiskeridepartementet selvfølgelig overveiet de spørsmål som ville komme opp, hvorledes man skulle bedømme situasjonen, og hvorledes man eventuelt skulle gå fram. Det er jo en rutinesak, og jeg røper jo ingenting ved å nevne det. Men der var også spørsmålet om landingsrettighetene diskutert, det vil si forbudet mot å lande fisk i Norge og forbudet mot å laste om fisk i Norge for utenlandske trålere. Det er klart at det er et uhyre viktig spørsmål for oss, for det er for utenlandske trålere kanskje nøkkelen til våre fiskebanker - ved siden av fiskerigrensen. I og med at man visste at dette spørsmålet ville komme opp, og i og med at man visste at de som fisker med trål på norskekysten, er sterkt interessert i å få brutt

dette forbudet, få løst det opp, måtte jo norske myndigheter overveie hvorledes de skulle stille seg til dette spørsmålet på konferansen. Man resonnerer tydeligvis slik at forbudet mot landing og forbudet mot omlasting i hovedsaken baserer seg - ut fra vårt syn - på ønsket om å bevare fiskebestanden langs norskekysten og bevare de norske fiskebanker. Hvis man fikk en regulering av fisket, hvis man fikk en begrensning av den overbeskatning som i dag notorisk finner sted i Barentshavet og det nordlige Atlanterhav, skulle man kanskje kunne tøye seg litt hvor det gjaldt landingsrettigheter og anledning til å laste om i norske havner - eller i norsk territorialfarvann for å være korrekt.

På konferansen i London kom jo også dette spørsmålet opp om overbeskatningen og bevaring av fiskebestanden og om skjerpning av fiskerioppsynet i det nordøstlige Atlanterhav, men det er hittil ikke truffet noe vedtak, og så vidt jeg skjønner, vil det heller ikke bli truffet noe vedtak. Derimot er det sendt ut to resolusjoner, som etter sitt innhold er ganske betydningsløse og kun kan tjene som en viss underholdning for pressen. Den ene, som gjelder fiskerioppsynet, går ut på å innby regjeringene i den kommisjon som er nedsatt for fisket i det nordøstlige Atlanterhav, til å la seg representere på en teknisk konferanse for å drøfte disse spørsmål. Det gir oss jo svært liten garanti for at det vil bli noe stort effektivere fiskerioppsyn enn det vi har i dag. Der er meget langt fram.

Den andre resolusjonen gjelder konserveringstiltak. Det er jo et meget fint ord og betyr tiltak som tar sikte på å hindre overbeskatning av fiskebestanden. Og den resolusjonen, som også er vedtatt og sendt ut, går ut på å få tatt slike tiltak som måtte være nødvendige ikke bare for å hindre et for intensivt fiske, men for å sikre at fisket blir drevet på den mest lønnsomme måte, til fordel for alle de land det dreier seg om. Dette er en oppfordring til medlemmene av denne kommisjon for fisket i det nordøstlige Atlanterhav om å ta et initiativ og overveie hva som kan gjøres. I den resolusjonen ligger det heller ikke noen som helst garanti for at det vil bli innført hva vi ville anse som tilstrekkelige sikringstiltak for å bevare fiskebestanden. Jeg tror det er viktig at Stortinget har det klart for seg at de forhåpningene som vi stilte til konferansen i London, hvor det gjelder å bevare fiskebestanden og skjerpe oppsynet, er brutt. Vi har et alminnelig ønske uttalt, men det foreligger ingen som helst forpliktelse for dem vi er interessert i å binde i det spørsmålet.

Når nå spørsmålet om landingsretten antakelig kommer opp, anser jeg det for meget uforsiktig om vi, som administrasjonen opprinnelig hadde tenkt, gir oss inn på en diskusjon av innrømmelser på det felt, slik som stillingen er når det gjelder å sikre våre fiskebanker. Vi har ingen som helst garanti der, og vi kan da ikke gi fra oss den nøkkelen vi har til selv å sikre foryngelsen av fiskebestanden i

Barentshavet og langs norskekysten. Det vil i høy grad være uforsvarlig.

Utenriksministeren sa i sin redegjørelse at det ikke kunne bli tale om å godta den konvensjonen som foreligger om fiskerigrensen - altså om fritt fiske i realiteten mellom 6 og 12 mil for alle dem som er med på å undertegne avtalen - og jeg er glad for at han sa det, for det må ikke være tvil om at dette konvensjonsutkastet er for oss ganske uantakelig. Spørsmålet er åpenbart, sett fra administrasjonens side dette: Hva skal vi gjøre hvis vi nå som motbud når det gjelder denne forlengelse av overgangstiden på 4 år, blir spurt om vi er villige til å skrive under dette dokumentet hvis det blir 8 år forlenget overgangstid - eller 12 år eller 16 år? Hva skal vi da gjøre? Det spørsmålet er ikke stilt i dokumentet, men slik som jeg leser utenriksministerens redegjørelse, er det i grunnen der vi kan vente en reaksjon. Ser man på dette helt nøkternt og lidenskapsløst, kan man si at hvis vi ble sikret tollfri omsetning av fisk i Vest-Europa og på det engelske marked, kunne det være spørsmål om vi kanskje kunne tøye oss litt når det gjaldt denne overgangstiden. Det er iallfall mulig å overveie det. Men dessverre, så vidt jeg kan se, foreligger det ikke noen slike muligheter. I begynnelsen, da forhandlingene ble innledet, hadde man åpenbart den noe ufunderte forhåpning at EEC-landene på denne konferansen skulle kunne være beredt til å diskutere omsetningsordningen for fisk, fri import av fisk og tollfrihet for fisk. Det viste seg selvfølgelig å være det rene luftkastell. EEC-kommisjonen hadde ikke gitt noe slikt tilsagn, og medlemsstatene i EEC kan selvfølgelig ikke på en konferanse diskutere med en annen part spørsmålet om å fjerne tollbeskyttelsen på et så stort område. Man fikk forståelsen av at EEC-landene ikke var beredt til å diskutere handelsspørsmålene seriøst. De var beredt til å vedta resolusjoner om et eller annet, men ikke til å diskutere seriøst og gi oss et forhandlingsgrunnlag. Men så kom spørsmålet om Kennedy-runden opp. Og Kennedy-runden forestår jo, og den går jo ut på at Amerika og de vesteuropeiske landene skal bli enige om å skjære ned tollsatsene på begge sider av Atlanteren med 50 pst., og det vil jo monne ganske godt hvis vi fikk satsene som gjelder fiskerisektoren, blant de tollsatsene.

Nå er det jo temmelig klart at det i enkelte EEC-land, iallfall i Frankrike, og i England, er sterke indrepolitiske krefter som vil holde på de tollsatsene de nå har, og som helst vil se at fiskerisatsene blir holdt utenfor Kennedy-runden. Derfor synes jeg det er noe optimistisk å tro at vi på den kommende konferansen i London kan få noe bindende tilsagn fra den annen part om at de er villige til å gå inn for en nedskjæring av tollsatsene i Kennedy-runden. Jeg vil tro at de vil si: Vi skal overveie spørsmålet velvillig. - Men jeg tror at resultatet blir null, og at fiskerisektoren blir holdt utenfor Kennedy-runden. Det er iallfall en sterk mulighet for det. Og den muligheten vi har for å oppnå noe

fra våre partners side i Kennedy-runden, den er så svak at det ikke er noe grunnlag for oss til å innlate oss i diskusjoner om landingsrettighetene. Det grunnlaget er altfor svakt, det håpet er altfor svakt. Og så viktig som spørsmålet om landingsrettighetene og om omlastingsrettighetene er, må vi holde konsekvent på det forbud vi har, helt til den annen part kommer og sier: Vi er villige til å yte dere det og det. - Da kan vi komme tilbake til spørsmålet, og da kan saken være moden for fornyet diskusjon her i Stortinget.

Men jeg vil allerede nå ha sagt at en viss tollpolitisk innrømmelse veier svært lite mot at vi gir opp landingsforbudet og omlastingsforbudet. Det veier meget lite. Derfor tror jeg det vil være nyttig om Utenriksdepartementet, Fiskeridepartementet eller Handelsdepartementet nå setter seg ned og forsøker å beregne hva tollbelastningen vil bli for oss, om vi skal bryte gjennom EEC's maksimale tolltariff, og gi oss et maksimumsbeløp. Det kan ikke bli nøyaktig, men jeg husker fra Fellesmarkedets dager at det ble gjort ganske interessante beregninger over hva tollbelastningene i EEC ville bety for oss. Og da vi fikk se de tallene, reagerte iallfall jeg slik at det det vil koste her - det var spørsmål om 100 mill. kroner maksimalt - er jo en småskilling i forhold til det vi må gi ut på andre områder.

Derfor vil jeg igjen henstille til utenriksministeren snarest mulig å få foretatt en beregning av hva de maksimale tollsatsene for fisk og fiskevarer vil bety for oss, slik at vi har et tall å holde oss til. Det er ikke ugjørlig. Det er vanskelig, men det er nødvendig at vi får et slikt beregningsgrunnlag.

Endelig vil jeg feste oppmerksomheten ved en liten detalj i konvensjonen som utenriksministeren berørte, men som han ikke kom nærmere inn på. Det er en ganske viktig detalj. Det gjelder artikkel 6 i konvensjonen, hvor man fastslår prinsippene for oppdragning av grunnlinjene for fiskerigrensen. Etter denne konvensjonen - som altså er godtatt av motparten, men som vi ikke kan godta - er det fastslått at det er Genève-formelen for oppdragning av grunnlinjene som medlemsstatene forplikter seg til å anvende. Jeg har fått opplyst at denne Genève-formelen avviker i ganske sterk grad fra det prinsippet som vi fikk godkjent for oppdragning av grunnlinjer ved domstolen i Haag. Genève-formelen er langt ugunstigere for oss og vil føre til at grunnlinjene over de åpne havstrekningene blir langt kortere. Det er et meget viktig spørsmål i konvensjonen. Det er gjort innsigelser mot det, men jeg har festet meg ved at da delegasjonen fremla denne innrømmelsen på 4 år i overgangsrettighetene, formulerte den innrømmelsen med et alternativ. Den første formuleringen slår fast at det er den nåværende fiskerigrense i Norge som skal gjelde. Den alternative formulering er slett ikke helt klar, særlig hvor det gjelder spørsmålet om opptrekking av grunnlinjene. Nå har vi jo ikke sluttet oss til konvensjonen, men jeg vil fra denne talerstol gi uttrykk for at den alternative

formuleringen som ble brukt i London, var ganske farlig hvis motparten hadde akseptert den 4-årige forlengelsen.

Lysø: Det som vi skal drøfte her i dag, er resultatet av de forhandlinger som nå har vært ført i London i to forhandlingsrunder, og den stilling saken er kommet i. La meg først si at jeg var blant dem som var enige i og mente at det var riktig at vi deltok i disse forhandlinger etter det initiativ Storbritannia tok, for om mulig å finne løsninger på de fiskeripolitiske spørsmål i Vest-Europa. Jeg tror det var riktig for oss å delta. Det ville ha framstilt seg som merkelig, tror jeg, om vi ikke skulle ha deltatt i en slik konferanse. Men når jeg har sagt det, vil jeg gjerne med en gang også si at resultatet av disse to forhandlingsrunder, som foreligger nå, vil jeg karakterisere som lite optimistisk, ja, jeg vil nesten si nedslående.

Det som jeg er mest skuffet over i denne saken, er Storbritannias holdning - det åpenbare presset som Storbritannia øver på Norge i dette spørsmål, etter at man fra norsk side har inngått en avtale med Storbritannia da vi i 1961 utvidet vår fiskerigrense, slik at Storbritannia fikk en overgangsordning som skulle gjelde fram til 31. oktober 1970. Man skulle vel ha en viss rett til å anta at Storbritannia dermed hadde godkjent Norges utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil. Det forslag som er lagt fram, og som har vært diskutert hittil, og hvor Storbritannia går sammen med andre land - også land innen Fellesmarkedet - går jo i realiteten ut på at vi skal oppgi 12-milsgrensen for våre fiskerier og falle tilbake på 6-milsgrensen.

Det står på side 3 i utenriksministerens redegjørelse:

«Dessuten skal det etter artikkel 10 avtales regler om overgangsordning for tradisjonelt fiske mellom 3 og 6 mil for et kortere tidsrom.»

Her er jeg litt i villrede. Det er ikke kommet til uttrykk i utenriksministerens redegjørelse hvorvidt forutsetningen er at dette også skal gjelde for Norge, dersom man går inn i denne avtalen. Hvis det er tilfelle, vil jeg si at det er nesten utrolig, for vi har jo hatt iallfall en 4-milsgrense, som ble godtatt ved Haag-domstolen i sin tid.

Det som dette forslag i realiteten går ut på, er at alle de som har hatt historiske fiskerettigheter innenfor 12 mil, skal kunne drive fiske mellom 6 og 12 mil uten noen tidsbegrensning. Rett nok er det sagt at etter 20 år fra avtalen er inngått, kan den oppsies med 2 års varsel, dvs. etter minimum 22 år, men realiteten i det er vel at det skal være vedvarende rettigheter, og det betyr jo da at vi må gi opp vår 12-milsgrense, gå tilbake på det som vi har vedtatt, og falle tilbake til 6-milsgrensen.

Jeg er tilhenger av at man forhandler, og at man prøver å finne løsninger. Det mener jeg er riktig. Men vi kan ikke gå for langt. Det som er problemet her, er jo at her forhandler man om fiskerigrensespørsmålet separat, særskilt, og for de konsesjoner som vi måtte være villig til å gi på

dette område for om mulig å komme fram til en avtale, er vi ikke sikret noen motytelser. Det synes jeg er så betenkelig at det for oss må framstille seg som helt umulig.

Nå har utenriks- og konstitusjonskomiteen sammen med fiskerikomiteen under den siste forhandlingsrunde gått med på at man fra norsk side skulle tilby å forlenge overgangstiden med fire år - fram til 31. oktober 1974 - for om mulig da å kunne få akseptert de særrettigheter som man mener det er rimelig å holde på når det gjelder den norske fiskerigrense. Men iallfall så langt som det er gjort rede for det fra utenriksministeren, ser det ikke ut til at det vil føre fram. Vel, det kan jo være for tidlig å si endelig hva reaksjonen vil bli på det, men hittil har den vært negativ. Hvorvidt det er mulig at det kan bli nærmere overveid fra de andre forhandleres side, er vel vanskelig å si.

Personlig vil jeg si at uten noen som helst garanti for eller tilsagn om handelsmessige motytelser, mener jeg at vi ikke kan gå lenger enn det vi har gjort her. Jeg kan ikke skjønne at det ville være forsvarlig for oss å gå lenger, eller i det hele tatt å gå med på dette forslaget til avtale, som i realiteten betyr at vi gir opp vår fiskerigrense. Hvis forholdene i Vest-Europa blir slik at det er interesse og muligheter for et større samarbeid innenfor EFTA-området, så tror jeg for min del at det vil være nyttig for oss og av stor verdi at vi da har noe å forhandle med. Men hvis vi forhandler fra oss alle våre kort uten å få noe som helst igjen for det, da mener jeg vi er kommet skjevt ut å kjøre.

Jeg skal ikke forlenge denne debatten og skal ikke si så mye mer; men jeg vil gjerne slutte med å si at jeg tror det vil være riktig at vi holder oss faste i denne saken. Vi har vært villig til å gi tilbud om å forlenge overgangstiden med fire år. Det tror jeg det var riktig at vi gjorde. Men vi må ikke la oss drive for langt her, det tror jeg ville være uheldig for oss.

Bondevik: Det er eit faktum at London-konferansen om fiskerispørsmåla har gått svært dårleg for vårt land. Me har stort sett stått isolert og åleine om våre synsmåtar, og ein kan vel heller ikkje venta at den nye konferansen vil gje oss noko særleg. Kanskje han ikkje vil gje oss noko i det heile teke. Likevel meiner eg at i eit spørsmål som dette må me vera med på konferansen så lenge han varer, for å gjera vårt til at ein iallfall kan nå eit visst resultat. Og her kunne ein gjerne nytta det kjende fiskaruttrykket at «det er von i hangande snøre», jamvel om vona ikkje ser ut til å vera særleg stor i dette tilfellet.

Ein annen ting som kjem tydeleg fram når det gjeld dei møta som ein har hatt til no, er at m.a. dei spørsmåla som me frå norsk synsstad skulle vera svært interesserte i, ved sida av dei som konferansen særleg har fest seg ved, er komne så å seia heilt i bakgrunnen. Det gjeld m.a. det vernet som me meiner ein må ha om fisket for at ein ikkje skal øyda det, og

det gjeld den kontrollen som ein må ha om ein ikkje skal gå svartår i møte når det gjeld fiskeprodukt.

Hr. Braadland var m.a. inne på det kjende spørsmålet om landingsrett, og det er klårt at ein må vera viljug til å *drøfta* også eit slikt spørsmål på ein konferanse, saman med andre spørsmål som ein er interessert i. Og ein må vel også vera klår over at på slike konferansar vert det alltid spørsmål om å gje og ta. Det gjeld framom alt å finna det rette *tidspunktet* når ein eventuelt kjem med sine framlegg. For meg står det slik at det norske framlegget som vart framsett på den siste London-konferansen, om å lengja overgangstida med fire år, kom for tidleg, og det ser ut til at ein ikkje får så mykje att for det framlegget. Men eg skjønar godt intensjonane som låg bak, at ein ville visa den gode viljen.

Når eg nemner dette, er det m.a. i samanheng med spørsmålet om landingsrett. Me må ikkje ein gong til kasta fram eit framlegg frå norsk side utan - lat oss seia - i den siste fasen, og ein bør heller ikkje gjera det utan at tilhøva ligg slik til rette at ein er viss på at ein vil vinna noko, i alle tilfelle på andre kantar, i dette spørsmålet; til dømes om ein skulle koma inn på landingsretten, som sikkert ikkje er av dei farligaste spørsmåla for vårt land, dersom me kunne vinna på andre felt.

Eg vil gjerne ha sagt at dersom konferansen endar slik at vårt land ikkje kan gå med på avtalen, reknar eg det som sjølv sagt at me då må falla attende på den overgangstida som me vedtok i si tid, og som skulle gjelda fram til 1970. Då må dei fire åra falla heilt ut, og det bør vel også i en slik situasjon - om han kjem - vera sjølv sagt at dei landa som set seg imot dei naturlege norske krava, ikkje kjem og vil ha overgangsordningar. Eg tenkjer då m.a. på Frankrike. For det er vel heilt sikkert at ei overgangsordning fram til 1974 - om ein går med på den - automatisk også ville gjelda dei avtalane som me har gjort til denne tid i det spørsmålet, slik at både Storbritannia og Russland må få den same lengda på overgangsordninga som dei nye landa.

Noko av det som har vore det største vonbrotet for meg i denne saka, er den stillinga som England har teke. England er det førande EFTA-landet, og det viser seg at England alt før denne konferansen faktisk har hatt sine armar ute til CEE, og ikkje til sine EFTA-partnarar. Det er også merkeleg at England, som fekk ei overgangsordning fram til 1970, no kjem med framlegg som går ut på at det skal vera ei varande overgangsordning, eller ei permanent ordning, med fiske mellom 6 og 12 mil, dvs. at ein set ein strek over den norske fiskerigrensa; og det er det altså England som gjer. Det er ikkje vanskeleg å skjønna bakgrunnen for det engelske standpunktet, men det er i alle tilfelle trist å sjå at samhaldet innan EFTA ikkje er meir verdt.

Her vil eg også koma inn på samarbeidet mellom dei nordiske landa - det er endå meir trist. Jamvel om me er klare over at ikkje alle dei nordiske landa her har same

interesser, skulle ein likevel ha venta at ein hadde fått ein viss stønad for det norske synspunktet, mellom anna frå Danmark, som etter utkastet skal få særordning for Færøyane og Grønland. Danmark sjølv treng truleg inga særordning - for danskane har det svært lite å seia. Når då Danmark skal få denne særordninga, burde ein ha kunna venta at Danmark hadde stått på norsk side og gjeve sin stønad til det norske standpunktet. Det same kan ein seia om det svenske standpunktet; for svenskane har fisket vel ikkje så mykje å seia i det heile.

Men dersom ikkje samarbeidet mellom landa skal vera meir verdt enn at det brotnar på den første store konferansen som gjeld eit livsviktig spørsmål, då vil det verta mykje teori og ikkje realitetar at ein skal stå saman og stø kvarandre. I slike høve må det sjølv sagt vera på den måten at den eine gongen må *me* stø dei andre landa, og andre gonger får *dei* stø oss, for elles er det ikkje noko verkeleg samarbeid.

Eg trur at slik som det ser ut til å utvikla seg - kor trist det enn er - må ein stå fast på det norske standpunktet i hovudsaka. Detaljar kan ein sjølv sagt diskutera dersom ein kan oppnå noko stort ved det, men elles er det ingen grunn på det noverande tidspunkt for den norske delegasjon til å fira utan at ein får det vederlaget som ein i alle tilfelle må rekna som eit minimum. Eit slikt standpunkt kan sjølv sagt få følgjer, og vil kanskje særleg få det i den første tida, fordi me må ha marknader for våre fiskeprodukt. Men eg trur likevel at i lengda vil me stå oss på å halda på vår fiskerigrense - dersom me då ikkje vert dømde til å forlata den - for marknadstilhøva kan endra seg på lang sikt. Jamvel om det skulle verta eit tilbakeslag for norsk fisk i den første tida, trur eg at 12-mils grensa, som etter alt å døma har framtida for seg, må me halda på, og der må me ikkje fira, bortsett frå dei eventuelle overgangsordningar som me kan gå med på for å oppnå det som er det store i denne saka: at me har ei fiskerigrense som er effektiv, og som ikkje berre ser ut til å vera ei fiskerigrense.

Johs. Olsen: Det var sikkert med forbauselse både vi her i Stortinget og folk utover landet - særleg kystbefolkningen - fikk greie på at det skulle optas fiskerigrenseforhandlinger nå, bare fire år etter de samme grenseforhandlingene med England, hvor det ble enighet om en overgangsordning fram til 1970 og hvor vi indirekte fikk en godkjennelse av selve 12-milsgrensen. Nå tas spørsmålet opp igjen, og 12-milsgrensen blir - som nevnt også av hr. Bondevik - gjort illusorisk. Når de land som har drevet fiske innenfor vår fiskerigrense, skal få en evigvarende rett til å fiske i beltet mellom 6 og 12 mil, har vår 12-milsgrense i realiteten ingen betydning, for de land som ikke tradisjonelt har drevet fiske på norskekysten, kommer ikke i frågan enten vi har en 12-mils eller 4-mils fiskerigrense. Når de ikke driver fiske der, har det ikke noen betydning. Videre vet vi at de nasjoner det er tale om, for eksempel når det gjelder

torskefisket, bare bruker ett fiskeredskap, nemlig trål. De fisker ikke med noe annet redskap, og fiske med trål og fiske med faststående redskaper kan ikke forenes. Men det er faststående redskaper størsteparten av kystfiskerne bruker. Forbauselsen var derfor sikkert stor blant kystbefolkningen da den fikk greie på at det nå skulle forhandles om innskrenkninger i den 12-milsgrense som alle hadde satt så stor lit til.

Det er for så vidt rimelig, kan man si, at England har sine ambisjoner og gjerne vil ha et større hegemoni når det gjelder fiskeomsetningen, enn det har i dag. Egeninteressen er jo størst i alle land - det samme gjelder også i vårt land. Da vi for et par år siden behandlet EEC-spørsmålet i Stortinget, fikk vi se rapporter fra den norske fiskeriattaché i London. Jeg leste disse rapportene, og i en av dem stod det for eksempel at det i England er de store trålerkonserner som driver engrosomsetningen av fisk, og da er det nokså rimelig at de vil skaffe seg fisken selv og konkurrere med de andre landene om fisketilførselen til sitt eget land. Man kan godt kalle det fri omsetning og fri konkurranse osv., men det viste seg at det selskapet i Møre som i 1920-årene kjøpte vår første tråler, og som skulle drive trålfiske og føre fersk fisk til England og konkurrere med de engelske trålerrederier på det engelske marked, gikk konkurs i løpet av ganske kort tid, som rimelig kan være. Det er ikke så lett som man tror, å komme inn på det engelske marked og slå ut disse konkurrentene.

Forholdet er imidlertid at både Island og Norge, som driver et utstrakt kystfiske - det er hovedfisket for disse land - skaffer så god kvalitet fisk for den nye anvendelsesmåten som er kommet etter krigen, nemlig frossenfisk, at den nær sagt slår ut fisken fra trålernasjonene. Mesteparten av fisken som selges i England, er gammel fisk, og det hjelper ikke om de iser den. Hvor godt de enn behandler den, og hvor smukt de prøver å stelle den, så er det allikevel ikke fersk fisk, slik som vårt land og Island kan skaffe. Deri ligger vår fordel. Hvis vi tillater landingsrett og etableringsrett i Norge f.eks. for England, er det klart at det vil gjøre det lettere for dem. Dermed vil de også kunne fiske nærmere vår kyst med de mindre trålerne de har. De vil derfor absolutt ikke være interessert i at vi har 12-milsgrense, men heller en 4-milsgrense. Det betyr mye mer for engelskmennene å kunne fiske mellom 4 og 12 mil på vår kyst, der vi har egga, enn å kunne fiske på det store havområde lenger utenfor vår kyst. Jeg tenker da i første rekke på Finnmarkskysten, som er hovedfeltet for de utenlandske fiskerne når det gjelder torsk. Der stikker egga, eller bakken som vi kaller det, ut fra 3 til 10-12 mil.

Vi husker at da vi snakket om disse tingene under forhandlingene med England om en overgangsordning, ble det fra Englands side sagt at halvparten av den fisken de fisket i Barentshavet, ble tatt ved norskekysten mellom 4 og 12 mil. Og det sier ikke så lite, for de fisker en mengde fisk i

Barentshavet. Det er tross alt deres hovedfelt. Fisken siger fra Barentshavet opp mot kysten vår, særlig skreien, men også andre fiskesorter, og den tørner opp mot bakken eller mot eggja - det er der fisken står tettest. Når vi da får en armada på hundrevis av utenlandske trålere - mest engelskmenn og russere selvfølgelig, for de har de fleste trålerne - så sier det seg selv at dette området økonomisk betyr mye mer for oss enn de kvadratkilometerne som vi vinner ute på havet.

Etter 1970 vil vår 12-milsgrense bety at de utenlandske trålerne må flytte utenfor 12-milsgrensen til de nærmeste fiskebankene eller røra, som begynner fra 50 til 100-150 mil fra vår grunnlinje, og det vil jo gjøre veien lenger for dem. Det er det som er fordelene for oss, og det er det som er hovedårsaken til at de ikke vil ha en slik fiskerigrense, og at de vil ha etableringsrett og landingsrett, fordi de har så lang vei fra sine baser på fiskefeltet til sine hjemmemarkeder. Her hjelper vår geografiske beliggenhet oss i konkurransen med disse landene. Nå kan man si at vi får jo lande hos dem. Men forholdet er jo det at i det nordlige Norge iallfall har vi én hovednæring, og det er fisket. Denne næringen er så viktig at den nær sagt har like mye å si her som for Island. Derfor sier det seg selv at vi ikke kan fire på dette punkt.

Hvis Norge kan få særrettigheter slik som Island, bør vi ikke gå lenger enn Island når det gjelder eventuelle motytelser. Det er jo lovet særrettigheter for Island, Færøyane og Grønland, men jeg har iallfall ikke sett at det er gitt noen motytelser fra disse landenes side, og vi må iallfall holde på at vi får de samme rettigheter som disse landene.

En annen ting er vel at man i denne forbindelse bør ta i betraktning at vi har en stor nabo i øst, som har fått den samme avtale som England. Og hvordan ville det virke hvis vi f.eks. skulle gi England eller andre land særrettigheter som vi ikke kan eller vil gi til Russland? Derfor må man også overveie spørsmålet om det er klokt å gjøre det.

Når det gjelder spørsmålet om deling av kysten - om vi kan gi noen motytelse ved å si at på enkelte steder av kysten kan utenlandske fiskere komme nærmere, og at vi der ikke skal hevde vår 12-milsgrense - må jo det selvfølgelig vurderes nøye. Det er kanskje ikke alle steder på kysten vår at fiskeriene er av en slik art som på Finnmarkskysten. Der er det tanken at vi skal ekspandere med frossenfisken nettopp for å konkurrere med England og Tyskland på alle markeder - også på disse lands hjemmemarkeder, selvfølgelig. Men hvis det er andre steder på kysten hvor man f.eks. kan si at vi har for lite råstoff til sildoljefabrikkene, vi kan selge mer sildolje, og vi kan selge mer sildemel, og det ikke er til skade på noen måte for fiskerne på den del av kysten om vi tillot utenlandske fiskere å gå lenger inn der, da kan det være at man kan overveie det problemet. Men jeg tror at man i alle fall må høre særlig på fiskerne også i de distriktene,

for det er jo tross alt i første rekke dem som skal leve av fisket.

Jeg vil til slutt si at vi har jo avtale fram til 1970, og inntil denne avtalen går ut, haster det ikke med saken. Tvert imot, etter mitt syn vil saken bli mer avklaret. Det kan gjerne bli truet med at de andre landene kan innføre toll osv. på våre fiskevarer, slik at vi taper på det. De kan kanskje straks øke tollene. Men når man skal vurdere denne saken, må man veie mot hverandre fordelene og ulempene. Man må veie de fordelene vi har med 12-milsgrensen og forbud mot landing og etablering, mot den tollforhøyelsen som det her er snakk om på våre fiskevarer. Og da er det iallfall grunn til å tenke litt på det som hr. Braadland sa, og som jeg er enig i, at man må ikke tro at eventuelle tollforhøyelser kan ha så veldig betydning.

Når det gjelder torskfisket, hvor vi har tenkt å ekspandere i produksjonen av frossenfisk og gå bort fra de gamle Afrika-markeder vi har når det gjelder tørrfisk, er jo forholdet det at det er ikke bare England og de andre EEC-land som er våre markeder. Når det gjelder frossenfisken, som i realiteten utgjør den aller vesentligste del av den fisk vi eksporterer, avtar EEC-landene inklusiv England ikke mer enn omlag 25 pst. etter Frionors statistikk. Til de fire østsoneland, Sovjet, Polen, Øst-Tyskland og Tsjekkoslovakia, selger vi 30 pst. av vår frossenfiskeksport. Resten går til mange, mange andre land. Det er over 20 land hvor vi har markeder, og de største markeder er i Sverige og i USA. Vel nok kan man si at når det gjelder østsonelandene, er ikke prisen så god at den helt kommer opp mot prisen på EEC-landene, inklusiv England, men prisforskjellen er ikke så stor at den betyr så mye. Vi er altså ikke avskåret fra å selge vår frossenfisk og ekspandere, og om det skulle skje at vi ikke kunne selge et eneste kilo fisk til EEC-land, ville ikke vår eksport gå ned de første årene for det.

Selvfølgelig er jeg enig i at man skal forhandle. Vi er jo vestvendt i vår handel, og vi skal forhandle med våre vestlige naboer, med EFTA-land og med Vest-Europa ellers, så langt vi kan. Men vi må jo kjempe for våre egne interesser, og når det går så langt som i dette tilfelle, kommer man jo en gang til veis ende, og så må man si stopp. Norsk fiskerigrense og norsk lovgivning som hindrer landings- og etableringsrett for fremmede land, er ikke gjenstand for forhandling i relasjon til dette med å selge fisk.

Når det gjelder det møte som skal være i februar, er jeg enig i at vi skal delta i det. Det er ikke bare 6-milsgrensen og 12-milsgrensen det skal forhandles om. Så vidt jeg vet, kommer også andre ting inn i bildet. Vi er jo interessert i et oppsyn på internasjonalt fiskehav - og det er jo hele Barentshavet. Vi er i høy grad interessert i å bevare fiskestammen vår, og dermed interessert i et samarbeid med hensyn til merking av fisk, maskevidde i trål, og eventuelt andre ting av felles økonomisk interesse som man kan bli enige med disse land om å samarbeide om.

Hareide: Det er i grunnen unødvendig å gjenta at vårt land når det gjelder fiskerinæringen, er inne i en svært vanskelig og alvorlig situasjon på grunn av fiskerigrensespørsmålet som er blitt så aktuelt i dag. De som står i næringen, er bekymret for utviklingen. Jeg så nettopp i en avis at den nye direktøren for Norges Råfisklag nylig uttalte at hvis Norge skulle bli nødt til å godta det utkastet til fiskerigrenseavtale som ble utarbeidet under London-konferansen, ville det bety en økonomisk katastrofe for hele vår fiskerinæring og ikke minst for landsdelen Nord-Norge.

Personlig kan jeg være enig i det. Men jeg mener også at det må være like klart at hvis vi blir stående utenfor avtalen, hvis vi blir stående isolert, blir også det en stor økonomisk katastrofe for fiskerinæringen. Det vil blant annet føre til at vår store moderne fiskeflåte, som vi har satset så sterkt på de siste åra, vil bli utestengt fra de vanlige fiskefelt på Grønland og på Newfoundland osv., som i dag har så mye å si for oss. Disse feltene er jo i dag de eneste fangstfelt som kan skape økonomisk helårsgrunnlag for denne nye flåte som man har satset så sterkt på de siste åra. Og jeg hadde nær sagt, stakkars Statens Fiskarbank om disse fiskefeltene skulle bli stengt for oss.

Det er klart at vi må møte på den forestående fiskerikonferanse i London. Vi må møte på alle slike konferanser. Saken er så stor for oss som fiskerinasjon at vi kan i det hele tatt ikke holde oss borte. Vi må, vi er nødt til, å finne fram til en ordening med de andre fiskerinasjoner. Dette å være isolert - at man ingen avtale har - vil iallfall føre til en økonomisk katastrofe som vi ikke øyner rekkevidden av. Isolasjon for et land som Norge, som er avhengig av fiskerinæringen, og som eksporterer ca. 90 pst. av sine fiskevarer, det forstår alle som har lært å legge sammen to og to, må bli en økonomisk katastrofe. Det vil bli økonomisk katastrofe som en naturlov, når vi vet at vi er fullstendig avhengige av omverdenen for å få solgt våre fiskeprodukter.

Vi må naturligvis beklage at vi har møtt, inntil i dag iallfall, så liten forståelse hos våre gamle venner britene i dette fiskerigrensespørsmålet. Det harmonerer naturligvis dårlig med den tradisjonelle tillit som har vært mellom Norge og Storbritannia, og som vi alltid har vært vant med. Og vi må beklage at det ser ut til å være nokså liten samhörighet også mellom de nordiske land i dette spørsmål.

Det som er særlig vanskelig for oss, er ganske sikkert dette at fiskerigrensespørsmålet er koblet sammen med spørsmålet om avtaler om handelen med fiskeprodukter. Og når det gjelder omsetningsspørsmålet, handelen, eksporten vår, som vi er så avhengig av, vet vi at her kommer kvantumsreguleringer inn, her kommer tollavtaler inn, osv. Vi vet at det er helt avgjørende for om vi i det hele tatt skal ha anledning til å drive fiske, at vi får slike priser for

våre produkter at det er regningssvarende, og det er avgjørende for at vi kan nytte vår store, dyre fiskeflåte, at vi får omsatt våre produkter, at det ikke blir lagt hindringer i veien her, og at den tollavtrappingen som nå er begynt, vil kunne fortsette.

Hvis vi går i oss selv, kan vi naturligvis forstå litt av grunnen til at Storbritannia og enkelte andre land har et annet syn på dette spørsmålet enn vi selv har. Vi må vel medgi at den norske linje i fiskerigrensespørsmålet er proteksjonistisk. Men den norske linje når det gjelder å omsette våre fiskeprodukter, er liberalistisk. Det er ikke greit for oss å få dette til å harmonere: Å være proteksjonistisk når det gjelder fiskerigrensespørsmålet, og å drive liberalistisk politikk når det gjelder omsetningen av våre fiskevarer. Vi vil ikke nå fram ved å holde hardt på disse to prinsipper. De harmonerer ikke. Det er ikke holdbart for oss, og vi kan ikke forsvare det fullt ut.

Men det er klart at vi må ut av den situasjon som vi nå er inne i, og vi får tro at det må åpne seg en utvei for oss til et eller annet kompromiss. Vi må forsøke å informere disse landene som vi nå forhandler med, om våre store problemer - for vi har problemer som ikke de har. Jeg hadde inntrykk av at Vest-Tyskland og Nederland kanskje har gitt noe mer uttrykk for velvilje enn f.eks. Storbritannia og andre, for ikke å snakke om Frankrike. Alle har gått med på - som vi kjenner til - at Færøyane, Grønland og Island skal få særvilkår. Jeg kan ikke forstå at det ikke også skal være grunn til å gi oss en del av slike særvilkår som en er rede til å gi de nevnte nasjoner. Våre tre nordligste fylker skulle være nokså nær i samme båt som både Færøyane, Grønland og Island når det gjelder fiskerisektoren. Det kan vel diskuteres om ikke næringsgrunnlaget lenger sør er bedre, men når det gjelder de tre nordligste fylker, skulle det være nokså klart at det er fiske og atter fiske som skal gi næringsgrunnlag for denne landsdelen. Våre forhandlere må kunne slå fast og må kunne overbevise våre motparter om at det er slik. Vi må sette inn all vår diplomatiske kraft og smidighet for å påvirke våre motparter her. Jeg mener at vi har noe å fare med.

Vi kan som sagt ikke stå isolert. Vi må komme fram til noe. Den tid er forbi - som vi alle vet - da vi kunne bestemme alene. Vi må ta omsyn til dem som lever omkring oss. Vi er, når det gjelder fiskerinæringen, mer avhengig av den øvrige verden enn når det gjelder noen annen næring.

Med omsyn til spørsmålet om å bevare fiskebestanden, som enkelte har vært inne på her, så er jo det en sak som man har vært opptatt med nokså lenge nå, men som har hatt svært liten framgang. Det vil nok tvinge seg fram litt om senn. Det må en overenskomst til mellom de store fiskerinasjoner også på dette område, ellers vil det gå galt. Det er så store investeringer i fiske og fangst i dag fra de store nasjoner at fiskebestanden ikke vil holde lenge med den utvikling som vi er inne i på dette område.

Vi kan tenke på Sovjet. Det er jo over alle grenser hva Sovjet i dag investerer i fiskerisektoren. Vi har jo sett litt av det noen hver av oss som har interessert oss for dette. Og vi kan tenke på Japan. De ligger sannelig ikke etter der heller. Vi behøver ikke gå lenger enn til Vest-Tyskland. Nettopp i dag ser vi i en avis at vår eneste fabrikktråler ligger alene borte ved Vest-Grønland så tidlig på året. Men den er omringet av 28 store, moderne tyske fabrikktrålere. Det mangler nemlig ikke på kapital - verken i Sovjet, Japan, Vest-Tyskland eller andre store fiskerinasjoner - til å investere i det som trengs i dag, moderne fartøyer og moderne maskinelt utstyr.

Her ligger vi tilbake. Vi er av de små, og vi rekker ikke langt. Men vi har likevel en etter våre forhold moderne fiskeflåte, og vi rekker ikke så lite langt i dag. Men likevel, vi kommer ikke på noen måte opp mot de store.

Utviklingen her er bekymringsfull, med de investeringer som de store nasjoner i dag gjør i fiskerisektoren. Det må en avtale til om bevaring av fiskebestanden. Jeg tror nok det vil ende med at det må en kvantumsbegrensning til for fiskerinasjonene hvis fiskebestanden skal holde, slik som utviklingen er i dag.

Sannelig er det mange spørsmål som må tas opp i forbindelse med de fiskerikonferanser som vil bli holdt etter hvert framover. Jeg er enig i at vi må holde hardt, naturligvis, på den linje som vi er inne på. Men vi må være åpne for kompromissforslag som kan løse spørsmålene forsvarlig for oss.

Røiseland: Det er ikkje vanskeleg å fastslå at resultatet av fiskerikonferansen i London er overmåte sørgjeleg for oss. Derimot er det vanskeleg, skulle eg tru, å seie kva som seinare kjem til å skje. Det mest trulege er vel at det kjem i stand ein avtale om adgangen til fiskefelta.

Når det så gjeld omsetninga av fiskevarer, vil det vel i alle fall bli vedteke ein eller annan resolusjon som i prinsippet seier at ein skal prøve å gjere denne fri, men kor langt den vil gå reint konkret, er det ikkje godt å vite. Eg er samd med hr. Braadland i det. Men vi skal heller ikkje sjå bort frå at den kan kome til å trekkje opp retningslinjer nokså konkret. Og det som då vil skje, er at grunnlaget er lagt for den framtidige fiskeripolitikk i Vest-Europa. Får vi ein avtale mellom Dei seks og England, Sverige, Danmark, Portugal og Spania, er det klårt at grunnlaget er lagt. Og då er det jo også klårt at det er ikkje hyggeleg for oss, som er den største fiskeeksportøren i Vest-Europa, å vere utanfor.

Det er alt dette som på ein vis kan vere uklårt; men det er heilt klårt at dei tingingane som no kjem til å gå føre seg i februar, vil bli overmåte viktige for heile vår økonomi - ikkje berre for fiskeria våre.

Det har vore tale om Storbritannias stilling, og eg er samd i at vi har grunn til å vere vonbrotne over Storbritannia. Storbritannia har før synt stor velvilje

overfor oss, også når det gjeld fiskerispørsmålet, og Storbritannia er medlem av EFTA. No er det nok så at politikarane i Storbritannia sjølvsagt er under press frå sine egne fiskarar, men så har vi dette at Storbritannia er EFTA-partner og likevel tingar einsidig med EEC. Det kan vere grunn til å kritisere det, men det kan også vere grunn til å peike på visse ting, som forresten ikkje skal vere noka orsaking, men som seier litt - synest eg - om realiteten. Det er ingen ansvarlege som har sagt at EFTA skal vere eit varig fellesskap. Det blei sagt frå første stund at EFTA skulle vere ei overgangsordning. Det blei også sagt i fjor etter brotet i Brussel. - Danmark har tinga samstundes med EFTA-land og med Dei seks, og vi har gjeve Danmark vår velsigning til det. England har, utan å spørje dei andre, tinga med Dei seks.

Det er grunn til å tru, synest eg, at EFTA-samarbeidet kan kome i ei noko anna stilling etter det som no hender. Tollnedbrytinga i EFTA-området går sin gang. Det blir eit tollfritt område, og det vil sjølvsagt ha mykje å seie for oss - til godt og til vondt, slik som det blei sagt i interpellasjonen i går. Men om det blir noko vidare samarbeid i EFTA utover det, synest eg nok det er grunn til å setje spørsmålsteikn ved, etter det som har hendt, og etter at vi så tydeleg ser tendensen i nokre av dei leiande EFTA-land til å rekne samarbeidet med Dei seks for det viktigaste.

Hr. Lysø nemnde at det var ille at vi måtte drøfte spørsmålet om adgang til fiskefelt utan å få lovnad om nokon kompensasjon når deg galdt omsetninga, og eg hadde eit visst inntrykk av at han kritiserte dei andre for det. Eg meiner at det var sørgjeleg at slikt skulle vere tilfelle, men vi kan ikkje godt kritisere dei andre. Vi har vore med på det sjølve òg, og eg meiner for min part at her kan ein rette kritikk mot den norske delegasjonen for slik som han la opp desse tingingane i London - at dei frå første stund gjekk så sterkt inn for at ein måtte drøfte spørsmålet om adgang til fiskefelt og omsetningspolitikken heilt isolert og uavhengig av kvarandre. No har dei visst kome til eit anna syn, og det trur eg er rett.

Situasjonen no, då? Ja, den er alt anna enn hyggeleg. Det er ikkje fiskerigrensa eg er redd for. Eg trur at om det blir ein avtale i London, og vi blir utanfor, så er ikkje vår fiskerigrense i faresona. Det er nok så at ei rettssak i Haag om vår fiskerigrense er lite ønskjeleg, og resultatet, eventuelt, kan vel også vere usikkert. Men eg kan vanskeleg tru at dei andre landa - det er først og fremst Frankrike som det er tale om - vil gå til det steg å stemne oss inn for domstolen i Haag, når Frankrike, i tilfelle avtale kjem i stand, går med på ein avtale som gjev kyststatane jurisdiksjon inntil 12 mil - rett nok slik at det skal gjevast overgangsrettar til dei som har drive tradisjonelt fiske i beltet 6 til 12 mil. Men om Frankrike først skriv under ein slik avtale, må det då bli nokså sjølvmotseiande i

tilfelle å gå til rettssak mot oss. Dertil kjem at tida sikkert arbeider for vårt syn.

Det er på eit anna område at eg trur problema ligg, og det er når det gjeld omsetninga. Blir vi ikkje med i avtalen, får vi først og fremst ein vanskeleg atmosfære med omsyn til å drive tingingar om omsetninga, og vi risikerer rett og slett at avtalen om omsetninga kan diskriminere mot oss. Det er vel truleg at dei ytre tollsatsane på fiskevarer i EEC kjem til å liggje på om lag 20 pst. Det vil gjere det overmåte vanskeleg for vår eksport dit. Ein kan nok rekne ut kor mykje denne tollen i dag er i kroner og øre. Men det seier ikkje alt. Tingen er at vi ikkje kan rekne med at vi ustraffa kan kompensere den gjennom eksportpremie som vi gjev over statsbudsjettet. Kunne vi det, kunne vi rekne ut i kroner og øre kva det kostar. Men vi set faktisk heile vår fiskeeksport dit i fare. Sett at dei andre då blir samde og vi blir utanfor. Kor langt kan dei diskriminere mot oss? Det er eit spørsmål som eg gjerne vil reise, for eg har ikkje kunna få det heilt klårlagt. At Dei seks kan fastsetje sine tollsatsar utover som dei vil og kan ordne sine tollsatsar som dei vil og ordne med si fiskeriomsetning som dei vil utanom GATT, det er klårt fordi det er eit fellesskap. At EFTA-landa også vil kunne gjere det, er vel også klårt, for det er også eit fellesskap som er godteke. At desse to i lag kunne gjere det, var vel truleg. Men kor langt kan EEC-landa og to-tre-fire land i EFTA gjere det når dei andre ikkje er med? Likevel må vi gå ut frå at dei andre på ein eller annan måte her vil få høve til å drive diskriminering mot oss, og det kan gjere det overlag vanskeleg.

Kva skal vi så gjere? Det nyttar ikkje berre å setje seg ned og klage over dei andre og vere vonbrotne over kva som skjer. Vi må så godt vi kan, prøve å verge våre interesser i ei vanskeleg verd og sjå å kome gjennom. Då meiner eg at vi må delta i konferansen i London på nytt, ikkje berre som observatørar, men la vår delegasjon ha fullverdige rettar som tingarar. På førehand må det så langt det er råd og så intenst som det er råd, drivast diplomatisk orientering og oppklåringsverksemd hos alle dei land som her kjem inn i biletet. Det er spørsmål om ein ikkje kjem lenger på diplomatisk veg på førehand enn ein kan rekne med å kome på sjølve tingingsvegen i London. Så meiner eg at vi i England skal halde fast ved 12-milsgrensa. Men vi skal vere viljuge til å drøfte visse overgangsordningar, vel å merke mot at vi får kompensasjon. Der er eg heilt samd med hr. Lysø. Kan vi ikkje få kompensasjon når det gjeld fiskeomsetninga, får vi stå på det standpunkt vi har stått før.

Hr. Braadland var også inne på at dersom vi kunne få lovnader om ei friare omsetning, kunne han tenkje seg å drøfte spørsmålet om å la overgangsordninga gå utover 1974. Det trur eg er riktig. Vi bør i det heile vere viljuge til å drøfte overgangsordningar dersom vi kan få kompensasjon. Men eg går ut frå at Regjeringa vil syte for at Stortinget og

dets organ blir halde à jour med det som skjer, så viktige som disse tingingane er.

Spørsmålet om å bevare fiskebestanden har vore nemnt. Det er ikkje tvil om at det er viktig, og det er vel ikkje tvil om at det spørsmålet er viktigare enn dei andre vil vere ved. Det er også naturleg at ein på diplomatisk veg prøver å mase om det.

Eg vil gjerne ha lagt til at eg meiner det er grunn til å tenkje på desse tinga i London når vi skal drøfte spørsmålet om not i Lofoten. Vi kan ikkje tale om det der for open scene, men vi kan godt tenkje på det i vårt hjarte. Eg trur vi ikkje skal sjå bort frå at det kan bli ein viss samanheng.

Kjøs hadde her overtatt presidentplassen.

Helge Jakobsen: Det er ikke noe å legge skjul på at våre forhandlere som har vært i England, har hatt en meget vanskelig oppgave, og at forhandlingene ikke har vært noe særs vellykte. De hadde en overmåte vanskelig oppgave. Det skyldes selvfølgelig først og fremst at de norske fiskerier står i en egen stilling sammenlignet med de andre europeiske land bortsett fra Island og Grønland. Forholdet i England har vel også gjort sitt til at forhandlingene har møtt et hardere klima. Jeg tror derfor at det hadde vært en stor fordel om avgjørelsen hadde funnet sted på et noe senere tidspunkt. Så vidt jeg kjenner til - jeg har fått den opplysning gjennom andre kanaler - skal Canada og USA ha forhandlinger om fiskerigrensen mellom Canada og USA. Når disse forhandlinger er ferdige, er det meningen at Canada skal ta opp forhandlinger med Frankrike. Jeg forstår det slik at det kanadiske krav stort sett er noe i likhet med det som vi har hevdet.

Nå har Norge vist velvilje borte i London. Vi har antydnet et mer moderat forslag hvorved disse særrettighetene skulle bli forlenget i 4 år. Jeg synes at det som er gjort der, er riktig på grunn av den store betydning som fiskeriene har for oss. Men jeg tror det ville være uriktig av oss, etter å ha vist godvilje, å komme med et nytt forslag, nye innrømmelser. Vi har vist viljen én gang, og ved forhandlingene må det være motparten som nå viser litt forståelse overfor våre krav.

Jeg er helt enig i at delegasjonen må møte opp og ha de rettigheter som en forhandlingsdelegasjon har, ikke som observatører, og at Stortinget må bli underrettet om mulige forandringer, nye forslag, som måtte komme.

Jeg vil i denne sak gjerne ta fram litt om vår eksport, for jeg har forstått det derhen at både hr. Braadland og delvis hr. Johs. Olsen kanskje ikke tillegger disse ting den vekt som jeg mener de har.

Ser vi på det engelske kjøp her i Norge, så vet vi at avtalen omfatter 24 000 tonn filet foruten ferskfisk, og med hensyn til vår sildemeleksport kan jeg opplyse at i januar

måned er det totale salg fra Norge godt og vel 50 000 tonn. Derav har England kjøpt ca. halvparten, og det er *en og en halv gang* så meget som det totale salget til Statens kornforretning eller kraftfôrmonopolet. Det norske sildemelet kommer inn i England uten noen som helst tollbelastning, mens alt sildemel som importeres der fra Syd-Vest-Amerika, må klatre over tollmurer. Vi har et noe lignende forhold i Frankrike. Det franske kjøp nå i januar måned svarer til godt og vel 20 pst. av det totale salg. Det er klart at skal vår eksport klatre over tollmurer, vil vi møte vanskeligheter av en art som jeg tror vi neppe er klar over.

Representanten Braadland mente at vi skulle få utredet hvor meget toll som måtte betales for å bøte på disse vanskeligheter. Ja, ja, det kan jo være bra å få en sånn oppgave, men har det noe betydning? Norge er et lite eksportland, det er jo et typisk importland, og skulle det skje at den lille eksport vi har i forhold til vår import, skulle bli belagt med en tollbelastning som samfunnet skulle betale, tror jeg det ville være meget uheldig. Det er en linje som jeg tror ikke er gjennomførbar i praksis; det vil jeg gjerne ha sagt.

Jeg er enig i at delegasjonen blir sendt til London og at vi må håpe det beste, men jeg er klar over at her tårner det seg opp vanskeligheter som er av en sådan art at det er grunn til å følge den sak med den største interesse i fremtiden.

Asbjørn Holm: Jeg synes det var naturlig at Norge deltok i fiskerikonferansen i London. Særlig når jeg ser på den dagsorden som var satt opp. Den rommet etter min mening saker av stor og viktig betydning for oss, bl.a. fiskerioppsynet og tiltak for å bevare fiskebestanden i Nord-Atlanteren. Det ble imidlertid ikke disse tingene som samlet størst oppmerksomhet på konferansen, tross iherdige forsøk fra nordmennene på å bringe disse problemer i forgrunnen.

Grensespørsmålet ble den sentrale saken på London-konferansen. Slik jeg ser det, fikk konferansen et lite heldig forløp for oss. Kanskje skyldes dette at man på norsk side ikke var forutseende nok. Det hersker vel i dag liten tvil om at noe av motivet bak den foreslåtte fiskeriavtalen er å slå en bresje i den norske bestemmelsen om uavkortet hevdelse av vår 12 mils grense fra 1970. Det ser vi av den imøtekommenhet som britene viste overfor islandske, grønlandske og færøyske særkrav, men ikke overfor de norske. Og spørsmålet er vel om ikke de norske forhandlingsinstruksjoner levnet britene et aldri så lite håp om å kunne tukte oss i siste omgang.

Det tjener ikke saken å dvele ved de ting som har skjedd, men det er viktig å holde fast ved det sentrale, nemlig at britene føler sine interesser truet i viktige nordlige farvann. Fra før av vet vi hvilken makt den britiske tråler-lobbyen har i britiske regjeringsskretser. For britene er situasjonen den at særordningene med Norge om fiske i

beltet mellom 6 og 12 mil løper ut i 1970. Det har de godtatt, i alle fall rent formelt. Noe annet hadde vel vært overraskende. Men la oss ikke glemme at islendingenes prinsipale krav er å utvide fiskerigrensen til 20 nautiske mil. De vil ha herredømme over hele kontinentalsokkelen ved Island. Etter det som skjedde da islendingene sist nokså overraskende gjennomførte utvidelse til 12 nautiske mil, tror jeg ikke britene er i tvil om at islendingene er i stand til å gjennomføre sitt eventuelle forsett om de bestemmer seg for det, for eksempel av økonomiske grunner og om de synes tiden er gunstig for dem til å gjøre det. Det gjelder derfor for britene å gardere seg mot slike eventuelle islandske forsett. Det kan jo få konsekvenser også for andre nasjoners holdning. Det Storbritannia nå forsøker, er i samarbeid med kontinentale land som har fiskeriinteresser å ivareta i nordlige farvann, å få Norge med på en ny, europeisk avtale. Denne nye avtalen vil de facto sette de norske bestemmelser om uavkortet 12-milsgrense fra 1970 ut av spill. Derved vil britene oppnå følgende:

- 1) Å få erstattet sin gamle avtale med Norge med en ny som vil gi dem rettigheter ut over 1970, og
- 2) få bygd opp en beskyttelsesmur mot eventuelle nye islandske tiltak.

Dette vil skje på norske fiskeres bekostning. Samtidig har det jo den største verdi for briter og andre å kunne sikre seg fiskerettigheter langs norskekysten i kortere eller lengre tidsrom. Dette er desto mer innlysende som det er en kjent sak at fiskebestanden i Nord-Atlanteren og Barentshavet er sterkt overbeskattet. Det er jo av stor betydning for briter og andre i tide, alt nå, å sikre seg utvidede fiskefelter.

Så er spørsmålet: Skal vi bøye oss for et slikt press? Jeg mener nei. For det første mener jeg at vi ikke må gjøre det fordi næringslivet langs store deler av vår kyst i slik overveiende grad er avhengig av de inntekter som fisket kan bringe. Noe tilsvarende er ikke tilfelle for kystbefolkningen i de land som det her er snakk om, som eventuelt skal kunne fiske innenfor vår 12-milsgrense for kortere eller lengre tid. Med synkende fangstkvantum, med utflytting og utviklingsproblemer i kystdistriktene har vi etter min mening svært lite å «gi bort» her.

Jeg tror neppe at fiskerne og kystbefolkningen ville tilgi de norske myndigheter om de var villige til å gå på akkord i denne saken. Jeg vet at det i vide kretser er stor motstand mot de innrømmelser om fiske mellom 6 og 12 mil som ble gjort den gang vi utvidet fiskerigrensen. Jeg synes vi skylder den folkegruppe og den viktige næring det her er snakk om, såpass mye at vi ikke viker eller går til kompromisser utover den rammen som allerede er nevnt. Etter min mening er det galt nok at man har gitt instruksjoner til vår delegasjon om å kunne tilby overgangsordninger til 1974. Kanskje hadde vi for framtida stått sterkere om vi hadde vist

litt mer mot i denne saken. Men gjort er gjort. Vi får stå ved det - og så punktum. Det er i alle fall mitt standpunkt.

Utenriksministeren legger etter min mening for stor vekt på de eventuelle vansker for vår eksport av fisk og fiskevarer som kan oppstå ved at vi hevder en uavkortet 12-milsgrense. Det er mulig at dette vil føre med seg visse vansker på kort sikt. Dette faktum må naturligvis telle med når vi skal vurdere utkastet til og mulighetene for å bli med i fiskeriatvaten. Men jeg synes ikke det er noen som helst grunn til å legge avgjørende eller for stor vekt på disse tingene. Jeg er glad for utenriksministerens forsikring om at Regjeringen mener at vi i alle tilfelle bør opprettholde vårt prinsipielle standpunkt til grensespørsmålet. Handelspolitikken og mulige konsekvenser for vår fiskeeksport på grunn av vårt standpunkt under forhandlingsrunden i London må ikke virke bestemmende på vår holdning til grensespørsmålet. Det må være sekundære ting.

Når det gjelder eksporten av fisk og fiskevarer, vil vi, selv om vi kan komme til å møte forbigående vanskeligheter, ikke på noen måte være klemt opp i et hjørne, slik som representantene Hareide og også Røiseland gav uttrykk for. Vårt største problem i dag er, så vidt jeg kan skjønne, ikke å få solgt fisken til ganske gode priser også til land utenom Vest-Europa, men det som allerede er blitt og blir problemet, er å få tak i fisken. Fangstkvantumet er gått tilbake totalt sett. Det er allerede nå så lite fisk at vi har vanskeligheter med å dekke de markeder hvor vi kan selge våre varer. Etter det ledende folk i fiskerinæringen, i omsetningsorganene, kan fortelle, er det lite som tyder på at vi ikke skal kunne utvide markedene i tida som kommer, tross forbigående vanskeligheter med noen europeiske land. Særlig høyforedledede fiskevarer vil bli mangelvare i framtida. Restriksjoner på våre produkter i form av tollforhøyelser og andre sperreordninger vil neppe kunne påføre vår handel med fiskeprodukter større vanskeligheter av varig verdi.

Etter min mening har vi betydelige markedsreserver i USA, i Øst-Europa og også i fjernere områder som vi til denne tid ikke har utnyttet godt nok, og hvor vi også i framtida skulle ha store muligheter. Det er vel et spørsmål om ikke de norske myndigheter tidligere har vist for liten interesse her.

Som en betydelig europeisk fiskerinasjon bør Norge etter mitt syn delta på den fortsatte fiskerikonferansen i London i slutten av februar. Det ville være rart om vi ikke gjorde det. Det bør ikke under noen omstendigheter gjøres innrømmelser selv om det skulle komme tilbud fra andre land om motytelser. Det ville være å se bort fra realiteten i saken, nemlig at det vi står overfor er et britisk-kontinentalt forsøk på å sikre seg varige rettigheter i farvann som tradisjonelt og etter vanlig rettsoppfatning tilhører norske fiskere.

Hambro: Det kan neppe være naturlig i denne debatt - og sikkert ikke så sent i debatten - å ta opp til inngående drøftelse alle de særdeles vanskelige og uhyre viktige spørsmål som danner det problemkompleks som er norsk fiskeripolitikk. Det eneste vi har å drøfte her i dag så vidt jeg kan forstå, er vår holdning til de forhandlinger som nå pågår i London og som skal fortsette.

Det har vært hevdet her at Regjeringen og de forskjellige departementer må skaffe til veie tilstrekkelige opplysninger om hva eventuelle tollvansker kan komme til å koste oss. Det er ganske klart at dette blir gjort i alle tilfelle, og at vi vil få et stort materiale fremlagt når vi skal bedømme Norges endelige holdning til forhandlingsresultatene fra London. Det er også ganske klart - det er ikke nødvendig å fremheve det i denne sal - at Regjeringen benytter tiden nå og til den siste forhandlingsfase til diplomatiske forhandlinger i de land som deltar i disse forhandlinger. Det fremgår allerede av de meldinger vi har fått i pressen.

Det er gledelig å se den enstemmighet som hersker i Stortinget angående vår deltakelse i den fortsatte konferanse. Det later overhodet ikke til å være noen tvil om at Norge må fortsette å være med i disse forhandlinger, og at det eneste helt håpløse er å holde seg utenfor disse forhandlinger og derved avskjære seg selv muligheten for å øve en påvirkning - selv om vi ikke behøver å være altfor optimistiske med hensyn til hva vi der kan oppnå.

Men det er et par rent generelle tanker som jeg gjerne vil ha gitt uttrykk for i denne debatt. Jeg tror vi skal være forsiktige med å være altfor negative ved utelukkende å konsentrere oss om de negative sider ved vår fiskeripolitikk - hvor viktige disse sider enn måtte være. Vi anser det for meget viktig å låse døren overfor fremmede fiskere; og det er sikkert riktig at vi må låse disse andre fiskere ute fra våre farvann. Men vi må være forsiktige så vi ikke samtidig låser oss selv inne på en slik måte at vi faktisk utestenger oss selv fra et konstruktivt samarbeid med andre nasjoner og fra våre markeder. For vi er ikke bare en fiskerinasjon, vi er en nasjon som tilbereder og foredler fiskeprodukter og selger fiskeprodukter. Og hvis vi utelukker oss selv fra denne foredling og denne eksport, så har vi formodentlig gitt dødsstøtet til våre fiskerier nesten like effektivt som hvis vi åpner adgangen til fiske mellom 6 og 12 mil i en lengre overgangsperiode.

Jeg leste en artikkel i «Aftenposten» den 31. januar i år som gjorde et visst inntrykk på meg. Det var en artikkel av professor Gerhard Meidell Gerhardsen som vel må anerkjennes som en kapasitet på disse områder - en kapasitet som i parentes bemerket kanskje kunne vært brukt litt mer på dette område. Han uttaler i denne artikkel følgende, jeg vil sitere et avsnitt:

«Alle vil sikkert lojalt slutte seg til våre myndigheters beslutning om å stå fast ved 12 mils

grensen, og det får bli myndighetenes sak å gi de nødvendige instruksjoner om dette. Men det må ennu være tillatt å minne om at vi, som så mange andre land, har laget ris til vår egen bak ved i all vennskapelighet å la gå upåaktet de mange muligheter vi har hatt for å opprette et effektivt organ for samarbeide om europeiske fiskeripolitiske retningslinjer. Det er forbausende og nedslående å legge merke til hvor ofte man hefter seg ved negative sider av saken i stedet for å gå i brodden for et konstruktivt opplegg.»

Jeg vil gjerne gjøre disse ord til mine, og hilser med glede de debattinnlegg i denne debatt som tar til orde for et fortsatt aktivt norsk samarbeid i konserveringspolitikken og i fiskeripolitikken på det bredest mulige grunnlag.

Leirfall: Ein kan vel seie at i denne saka står valet mellom på den eine sida å ha noko å fiske av, og så ta visse vanskar med omsetninga, vanskar som vi i dag sjølv sagt ikkje kan seie noko sikkert om storleiken av. Noen meiner at dei er store, andre at dei er mindre. Til dei siste høyrer hr. Johs. Olsen, som eg skulle tru har eit visst skjøn på saka. Andre nyttar så sterke uttrykk som at fiskeria våre er dødsdømde og vil få dødsstøyten dersom vi ikkje kan få ei ordning når det gjeld eksportinteressene våre. Men eg synest at eg hos mange har merka ein tendens til å snakke som om vi er eit land som berre sel, og ikkje kjøper noko, ei slag sjølvoppgjeving.

På den andre sida har vi det alternativ å ha avsetninga sikra, men ikkje ha *fisk* å fiske av. På lang sikt er det det som er problemet; det er beskatningsspørsmålet som er det alt overskyggjande i denne saka.

Vi er alle saman einige om at tråling er effektiv når det gjeld kvantum. Enno har den tilbake å prove *lønsemda* si, iallfall for eit land som skal eksportere fisken sin, og ikkje kan føre den direkte tilbake til forbrukarland. Men vi må vel også vere einige om at tråling er rovdrift, det er vel udiskutabelt. Tråling kunne forsvarast dersom vi hadde ein uutømmeleg fiskestamme å ta av, men det veit vi jo at vi ikkje har, det har forskarane fortalt. Sjøelve bestanden er i fare, og så er det spørsmål om vi skal sleppe dei andre til innanfor fiskerigrensa vår for å vere med og hove inn berre for at vi sjølv også skal få vere med så lenge det finst fisk. Det er enkelte som meiner det er god politikk. Eg meiner det ikkje. Eg ser det som sjøelve hovudspørsmålet å bevare fiskestamma langs kysten. Det er også eit livsspørsmål for dei som ønskjer å drive tråling. Og eg ser det slik at det vil bli uhyre vanskeleg å få godkjent ein eksklusiv rett for norske fiskeri innanfor 12-milsgrensa dersom vi samtidig tillèt norsk trålfiske innanfor denne grensa, til skade for fiskebestanden. Dermed har vi gitt frå oss det viktigaste argument for den norske 12-milsgrensa, nemleg omsynet til oppretthalding av fiskebestanden. Eg ser då også at frå forhandlarane våre i London har ikkje omsynet til fiskebestanden kome særleg sterkt fram. Naturlegvis kunne det

ikkje det, så lenge vi sjølv tillet norsk trålfiske innanfor det omdiskuterte havområdet, på yngelplassar og oppvekstplassar. Dersom eg ikkje tar feil, har nettopp omsynet til fiskebestanden vorte hevda sterkare f.eks. frå Islands side enn det er frå norsk.

Hr. Røiseland gjekk inn for innrømingar av omsyn til eksporten. No har vi jo gjort innrømingar - store innrømingar, etter mi meining - men det har vist seg at det var ikkje nok, det vart ikkje akseptert. Meiner då hr. Røiseland at vi skal gå endå lenger?

Det har vorte hevda at det er eigenleg ikkje spørsmål om 12-milsgrensa, men om praktiseringa av den. Ja, eg ser det slik at ei 12-milsgrense med langvarige overgangsretter har ingen reell verdi; det blir eit tomt omgrep, omtrent som etiketten på ei tom ølflaske. Så er det sagt at vi skal vere snille no, og lite på at tida arbeider for oss. Det trur eg også, eg trur ei 12-milsgrense vil arbeide seg inn over det heile etter kvart. Men eg vil då gjerne spørje: Korleis - og eg rettar spørsmålet til hr. Røiseland - korleis kan tida arbeide for oss dersom vi på førehand har bunde oss til langvarige overgangsordningar? Vel, det heiter «overgangsordning», men i internasjonale rettspraksis trur eg vi også har eit omgrep som heiter «hevd». Ei overgangsordning som har vart lenge, trur eg vi kan risikere kan bli ståande temmeleg sterkt seinare. Vi ser jo også no korleis omgrepet «tradisjonelt fiske» blir brukt i tingingane.

Det har i pressa - og somme har uttalt seg slik her i dag også - kome utsegner som gjer at ein nesten kan tru dei her har ei vrangforestilling. Men det må vere klårt at anten vi står utanfor eller blir med i avtalen, så er fisket innanfor 12-milsgrensa ved Island, Grønland og Færøyane stengt for norske fiskarar. Det nyttar ikkje å snakke meir om kor sørgjeleg det er og kor alvorlege konsekvensar det har. Det er slik i alle tilfelle.

Eg kan ikkje vere med på at fiskerigrensa skal nyttast som noko slag kompensasjonsobjekt. Fiskerigrensa må liggje fast både formelt og reelt.

Når det gjeld landingsretten, er eg einig med hr. Johs. Olsen, og eg meiner at det vil vere uforsvarleg å gi nokre innrømingar så lenge vi har overgangsføresegner som gir utanlandske trålarar rett til å fiske mellom 6 og 12 mil. Eg trur det vil vere skjebnesvangert for norske fiskeriinteresser. Spørsmålet om utvida landingsretter bør i tilfelle først takast opp etter 1970, og etter at all tråling er forbode innanfor 12-milsgrensa. Først då kan spørsmålet om visse lempingar i landingsretten i det heile takast opp, etter mi meining.

Utenriksminister Lange: Den nye forhandlingsrunden som tar til i London den 26. februar, kommer til å dreie seg om to ting, så vidt vi i dag har oversikt over det. Det blir for det første sluttforhandlingar om en fiskerigrenseavtale, og

så blir det behandling av resolusjonsutkast med endringsforslag om de deltagende lands holdning til kommende forhandlinger om handelen med fisk. Det er jo ikke slik at de andre delegasjonene, utenom Island og Norge, formelt og reelt har godtatt det foreliggende utkast. Det er godtatt under forbehold om regjeringenes endelige standpunkttagning, og det er jo da bl.a. bakgrunnen for at det har noen mening for oss å drive en diplomatisk offensiv som vi nå holder på med for å påvirke holdningen i de forskjellige landene til spørsmålet om å ta inn en unntaksklausul for Norge. Landingsrettigheten og etableringsrett kommer, så vidt vi kan skjønne av de indikasjoner som foreligger, ikke til å komme opp under denne nye runden i London. De spørsmålene - først og fremst landingsrettigheten - figurerte på det første utkast til dagsorden, men etter at det hadde vært underhåndskontakter mellom Storbritannia som innbyder og særlig de seks fellesmarkedslandene, gikk de problemene ut av dagsordenen, sannsynligvis fordi fellesmarkedslandene sa at det er ting vi skal diskutere oss imellom i løpet av dette året, 1964, og vi vil ikke på forhånd ha bundet oss til noen standpunkter eller ordninger på denne større fiskerikonferansen.

Jeg er glad for at ingen av de talere som har hatt ordet i debatten hittil, har hatt noe å innvende mot at vi skal delta i London og delta som regulær forhandlingspartner, at ingen har hevdet at vi bare skal møte fram som observatører. Det har vært nevnt spørsmålet om delegasjonens sammensetning, tatt i betraktning at dagsordenen er så vidt begrenset, og Regjeringen vil selvfølgelig se på om det skulle være noen grunn til å endre noe i delegasjonens sammensetning eller eventuelt å sende en mindre delegasjon. Jeg tror det standpunktet den norske delegasjonen må ta, er at vi står ved det tilbudet som er gitt om at hvis vi kan få en unntaksklausul som tar vare på hele vår fiskeriordning, så er vi villig til å innrømme overgangsrettigheter fram til 1974. Det er blitt spurt om det da automatisk også må bli gjort gjeldende for de land som vi har overgangsordninger med fram til 1970. Der er det vel så at det er ikke noen automatisk forpliktelse, men det vil jo fremstille seg som politisk rimelig å ta opp forhandlinger om en tilsvarende forlengelse med de to landene. Jeg tror vi også kan konstatere at det er enighet om at lenger enn til å innrømme overgangsrettigheter til 1974 må vi ikke gå. Det er også enighet om at vi ikke kan gå inn på de antydningene som har vært gitt om en deling av kysten, og vi er som sagt i gang med en diplomatisk offensiv i de hovedsteder det gjelder, både i Storbritannia og i De seks for å få forklart det norske synspunkt og det norske standpunkt.

Spørsmålet om oppsynsordningen og spørsmålet om fredningsbestemmelser stod på dagsordenen for den første runden, og ble for så vidt denne konferansen angår, sluttbehandlet der. Og i motsetning til hr. Braadland mener jeg ikke man kan vurdere de to resolusjoner som er vedtatt, som fullstendig innholdsløse. Spørsmålet om oppsynsordningen

er henvist til en teknisk konferanse mellom alle de land som fisker i dette område. Det er ikke bare de vesteuropeiske land som deltar på London-konferansen. Der deltar også østeuropeiske land, ikke minst Sovjetsamveldet. Og skal man komme fram til en oppsynsordning som gjelder hele dette havområdet, må alle disse landene være med. Det er ikke inngått noen forpliktelser disse landene imellom som deltar på London-konferansen, men det er en alminnelig forståelse at man skal samrå seg forut for denne tekniske konferansen for å nå fram til best mulige bestemmelser om oppsynet til avløsning av Nordsjø-konvensjonen som nå fra britisk side er oppsagt.

Med hensyn til det andre spørsmålet, om fredning - altså bestemmelser til bevaring av fiskebestanden - var det også på det rene helt fra begynnelsen av at det måtte løses i samarbeid med alle medlemslandene i kommisjonen for fiske i det nordøstlige Atlanterhavet. Den resolusjon som er vedtatt, går da også ut på at det skal holdes en konferansen i denne kommisjons regi med sikte på å komme fram til nye bestemmelser om fredningen i dette havområde.

Den konvensjonen som gjelder i dag, opererer bare med to virkemidler, minstemål for fisk og maskevidde i trål, men det er enighet mellom de deltagende land i London om at det er behov for å komme fram til en konvensjon med et videre virkeområde, som tar andre virkemidler i bruk hvis man skal få bevart fiskestammene i det nordøstlige Atlanterhavet.

Hr. Braadland reiste spørsmålet om vår grunnlinjeordning og gjorde oppmerksom på - som det er helt klart - at artikkel 6, som omhandler grunnlinjene i konvensjonsutkastet, står i strid med det prinsippet for fastsetting av våre grunnlinjer som vi fikk godkjent ved dom i Haag. Det er helt på det rene at enhver unntaksklausul for Norge må gjelde hele vår fiskerigrenseordning inklusive de grunnlinjer som vi har fått godkjent ved internasjonal dom.

Det kan heller ikke for vårt vedkommende være tale om å innlate oss på å forhandle om overgangsrettigheter mellom 6 og 3 mil. Den unntaksklausul vi insisterer på hvis vi skal bli tilsluttet grensekonvensjonen, bygger på overgangsordninger utelukkende mellom 6 og 12 mil, ikke innenfor 6-milsgrensen.

Vi må vel se i øynene at det er begrensede utsikter til at den diplomatiske offensiven som nå er i gang, vil føre fram, og at derfor utgangen for vårt vedkommende kan komme til å bli at vi blir stående utenfor denne fiskerigrenseavtalen, og da reiser med en gang spørsmålet seg: Hva risikerer vi da i forhold til de land som ikke har inngått avtaler om overgangsrettigheter? Der har det fra et av de landene som fisker på norskekysten, fra Frankrike, tidligere vært antydnet at de kunne bringe inn for domstolen i Haag spørsmålet om berettigelsen av at Norge oppbringer, og idømmer straff, franske fartøyer som fisker mellom 6 og 12 mil. I likhet med andre talere i debatten tror jeg at faren for, risikoen for at Frankrike vil følge opp disse

antydningene, er sterkt redusert etter at forhandlerne fra Frankrike på London-konferansen har akseptert - riktignok ad referendum, men likevel akseptert i prinsippet - en fiskerigrenseordning som går ut fra en 12-milsgrense, selv om rettighetene for kyststatene i det ytre 6-milsbelte er sterkt begrenset. Og det vi da må gjøre, er fortsatt å tillate fiske for briter og for russere i samsvar med de avtalene som gjelder inntil 31. oktober 1970, men strengt hevde vår 12-milsgrense overfor alle andre nasjoner gjennom vårt oppsyn, gjennom oppbringelse, gjennom rettsforfølgelse, hvis båtene fisker på vårt eksklusive territorium.

Det er blitt etterlyst fra hr. Braadlands side en tallmessig beregning over hva tollbelastningen vil bety for Fellesmarkedet når fellestariffen er fullt gjennomført. En slik beregning kan selvfølgelig gjøres, og den vil bli forsøkt. Men jeg vil i likhet med hr. Røiseland gjøre oppmerksom på at den får i ganske stor utstrekning teoretisk interesse. Vi kan jo ikke beregne den på annet grunnlag enn de kvantiteter vi i dag selger til disse land, og de kvantiteter vi i dag selger, går i stor utstrekning, ja, kanskje i det vesentlige inn på tollfri kontingenter som vi må regne med vil forsvinne, så beregningen av hvilke eksportmengder vi vil kunne regne med under fullt gjennomførte ytre tollgrenser, blir en gjetning og kan ikke bli noe annet enn en gjetning.

Det er blitt sagt - jeg tror det var hr. Røiseland som sa det - at han gikk ut fra at Stortinget vil bli holdt à jour med den videre utvikling i denne sak, og det kan jeg forsikre ham om at det vil bli. Vi har holdt nøye kontakt hittil gjennom de to komiteer, og det vil fortsatt bli gjort.

Langhelle hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten foreslår at de som heretter tegner seg, får en taletid på inntil 2 minutter. - Det anses bifalt.

Kjøs: Jeg er enig i det standpunkt Regjeringen er kommet fram til, at vi skal delta på den fortsatte fiskerikonferanse i London for der å gjøre enda et forsøk på å vinne forståelse for og om mulig godkjennelse av en særordning for vårt lands vedkommende. Etter min oppfatning er det riktig at vi på den fortsatte fiskerikonferanse står på det vedtak som Stortinget gjorde i 1961 om vår fiskerigrense.

Når jeg har denne oppfatning, er den vesentlige grunn til dette at det vedtak som Stortinget gjorde om vår fiskerigrense, er i god overensstemmelse med det forslag som var lagt fram på Genève-konferansen og der vant så stor tilslutning at det bare manglet 1 stemme på å bli vedtatt med 2/3 flertall. At utviklingen i verden går i retning av at det blir en internasjonalt anerkjent ordning med en 12-mils fiskerigrense, er det vel neppe tvil om, og da synes jeg det ville være uheldig om vi skulle føle oss nødt til å gå

tilbake på den beslutning som vi har fattet. Man har jo i de aller siste dager kunnet se, som allerede nevnt av hr. Helge Jakobsen, at spørsmålet om en 12-mils grense er under drøftelse mellom Amerika og Canada. Så vidt jeg så i en notis i avisen i dag, vil Canada sette 12-mils grense ut i livet i løpet av den kommende sommer, så utviklingen på dette område er i full gang. Som utenriksministeren sa, er jo dette at så mange vesteuropeiske nasjoner nå vedtar en 12-mils grense, et langt skritt i retning av det man søkte å oppnå på Genève-konferansen.

Om det ikke skulle være så svært meget å oppnå ved den påvirkning gjennom diplomatiske kanaler som nå pågår før London-konferansen, tror jeg det er helt riktig at man også har forsøkt denne muligheten for å forberede grunnen for vår delegasjon.

Jeg legger også stor vekt på at vår fiskerigrense, med overgangsordninger i den ytre 6-mils sone, er godkjent av Storbritannia og av Sovjetunionen. Det er jo to meget store fiskerinasjoner. Og denne avtalen blir stående, uansett hvilket utfall London-konferansen får.

Når det så gjelder om vi skal strekke overgangsordningen fram til 1974, tror jeg det er riktig at vi holder denne adgangen åpen, selv om vi ikke skulle bli deltagere i den avtale som måtte bli resultatet av London-konferansen. Hvis man ved å strekke seg til 1974 kan oppnå avtale på bilateral basis med enkelte av de aktuelle fiskerinasjoner, må jo det være en så stor fordel at det er verdt å strekke seg så langt. Som det fremgikk av utenriksministerens redegjørelse, er ikke alle de nasjoner det her gjelder, like steile som Storbritannia i dette spørsmål, og selv om man skal være ytterst forsiktig når det gjelder forhåpninger på dette område, er det da i hvert fall en svak mulighet for at oppfatningen kan endres noe med tiden og med påvirkningen.

Det er jo så at på London-konferansen er adgangen til fiskebankene og handelen med fisk koblet sammen mot vårt ønske. Jeg er fullt klar over at man kan si at det er like viktig å få avsatt fisken som å fange den, og at spørsmålet om handel med fisk og markedsordninger derfor har overordentlig stor betydning for oss. Men jeg synes at disse spørsmålene på det nåværende tidspunkt er nokså lite avklart. Vi vet jo ikke hva Kennedy-runden vil bringe av tollnedsettelse, eller om fisken kommer til å bli med i forhandlingene, og vi kjenner ikke til hvilke markedsordninger og hvilken fiskeripolitikk fellesmarkedslandene kommer til å bestemme seg for. Jeg ser det er sagt at det skal være tatt en bestemmelse om det i løpet av dette året. Hva den kan bli, vet vi ikke, og hvilke innrømmelser vi i tilfelle skulle få til gjengjeld for lempninger i vår fiskerigrensebestemmelse, vet vi heller ikke. Derfor synes jeg at det på det nåværende tidspunkt må være riktig å bli stående på den beslutning som Stortinget har fattet i fiskerigrensespørsmålet. Det kan selvsagt ikke utelukkes at den mulighet kan vise seg at innrømmelser av så

stor verdi blir budt oss at det forsvarer en lempning fra vår side, men det får man da ta standpunkt til når dette foreligger. Å gjøre lempninger på forhånd synes jeg ikke er logisk, og derfor er det min konklusjon i dette spørsmål, når vi på dette tidspunkt skal vurdere vår delegasjons mandat, at en da blir stående på den fiskerigrense som Stortinget har besluttet.

Jeg vil slutte med å nevne det som utenriksministeren sa i sitt siste innlegg, at Stortingets organer vil bli holdt på jour med den utvikling som finner sted, slik at vi på ethvert tidspunkt har mulighet for å vurdere hvordan vi på beste måte skal ivareta vårt lands interesser.

Warholm: Den som fulgte med i representanten Braadlands innlegg, hadde grunn til å bli litt forundret over den disharmoni det - etter min mening - var mellom de forskjellige standpunkter. Som utenriksministeren var inne på, mente han bl.a. at det var ingen verdi i de resolusjoner som ble sendt ut fra møtet. Jeg mener det stikk motsatte, at både resolusjonen om konserveringstiltak og resolusjonen om fiskerioppsyn har den aller største verdi. Og resolusjonene viser, kanskje for første gang, hvor viktig de land som deltar i konferansen, anser disse spørsmålene for å være. Bl.a. når det gjelder spørsmålet om fiskerioppsyn, sendes det også innbydelse til både den amerikanske og den kanadiske regjering om å la seg representere på konferansen. Vi vet jo alle hvor vanskelig det har vært å komme fram til reguleringstiltak med sikte på å bevare fiskeribestanden, særlig når det gjelder det nordøstlige Atlanterhav. Jeg må derfor si at jeg for min del hilser med glede de tiltak som her er tatt, og jeg tror også at våre havforskere med særlig interesse har merket seg dette initiativ. Det må vel være riktig å si at det absolutt største spørsmål som her reiser seg, er spørsmålet om bevaringen av fiskebestanden i det nordøstlige Atlanterhav.

Som hr. Kjøs nettopp nå sa, har det vist seg at også den kanadiske regjering nå går inn for å utvide sin fiskerigrense til 12 nautiske mil - sannsynligvis skal det gjelde allerede fra sommeren av. Og hvorfor gjør de da det? De som har fulgt med i avisene, vet at både kanadierne og USA har merket trykket fra de russiske fiskere både på fiskerigrensene og på fiskebankene der borte i en slik grad at de ser sine fiskerier i fare.

Det er sagt her av mange talere at vi har grunn til å være misfornøyd med det utfallet som konferansen i London fikk, og jeg deler den oppfatningen. Men etter min mening er det vel ikke noen grunn til å la seg ta så rent av pessimismen. Vi har en omgang til, og jeg tror at her, som i alle andre livets tilskikkelser, skal man ikke la seg ta for sterkt av pessimismen. Riktignok får vi det ikke slik som vi ønsker. Det kan vi kanskje heller ikke vente. Men når det gjelder misnøyen med konferansen i London, tror jeg den største misnøyen må gjøre seg gjeldende i forholdet til de

andre nordiske land. Når det sies at vi hadde ventet oss mer imøtekommenhet fra engelskmennene, deler jeg også det synet. Men jeg skulle også gjerne ha sett at vi hadde møtt mer forståelse fra de andre nordiske land, både Sverige, Danmark og Island. Men allerede der ser vi hvor vanskelig det er å bli enig om de forskjellige fiskeripolitiske retningslinjer. Vi vet at Island har en helt annen stilling når det gjelder fiskerier, enn de andre land som deltar i konferansen - kanskje bortsett fra Norge, men da helst når det gjelder de nordligste fylker i vårt land. Vi vet også at Island prinsipielt holder på at de skal ha fiskerigrensen helt ut på kontinentalsokkelen, hvilket jeg ikke kan skjønne overhodet kan komme på tale fra norsk side, iallfall ikke når det gjelder hele landet.

Hr. Hareide sa at vi var proteksjonistiske når det gjaldt visse ting på fiskerifronten, men at vi ønsket å bli liberalt behandlet når det gjaldt andre sider. Jeg vil si at jeg er helt enig med hr. Hareide. Det jeg da først tenker på, er spørsmålet om landingsretten. Nå er jo ikke den saken, kan man si, oppe til behandling her i dag. Men siden nå også utenriksministeren nevnte spørsmålet, vil jeg allikevel få si noen få ord om det.

At vi har holdt så strengt på ikke å tillate landing i Norge, er lett forståelig ut fra det forhold at vi tidligere, med det store antall fiskere vi har hatt i landet, har hatt vanskeligheter både innen omsetning og produksjon. Av den grunn er det lett forståelig. Men vi er jo etter hvert kommet i en helt annen situasjon. Antallet yrkesutøvere går stadig ned. Vi har råstoffmangel. Det kan en ikke legge skjul på. Jeg for min del synes det nå må gå an iallfall å diskutere spørsmålet om en avtalemessig form for landing. Det betyr ikke at vi gir opp selve prinsippet, men det betyr bare at vi får en avtale med de nasjoner som beskatter de samme fiskearter i Barentshavet og i det nordøstlige Atlanterhav som vi beskatter. Jeg har sagt det før og jeg har gjentatt det så ofte jeg har kunnet, at jeg tror også det innebærer visse fordeler, og da tenker jeg på bevaringen av fiskebestanden. For det må være klart at de land som eventuelt måtte få en avtalemessig landingsrett her i landet, også måtte finne seg i de reguleringer vi iverksetter ved norsk lov. Jeg tenker da på en av de siste reguleringer vi har foretatt, nemlig utvidelsen av maskevidden. Det er slett ikke sagt at vi er kommet så langt at vi har fastsatt den endelige maskevidde. Derom strides, som vi vet, havforskerne ganske sterkt. Det er kanskje grunn til å tro at vi kommer til å foreta enda en utvidelse av maskevidden.

Spørsmålet står da for meg slik: Kan man overbevise de store fiskerinasjonene om at det vi har gjort, er riktig, uten at de selv først får prøve å fiske med de samme fiskeredskaper som vi bruker? Jeg tror ikke det nytter bare å reise til England, Tyskland og Frankrike og si til fiskerne der at det går så inderlig godt i Norge med utvidet maskevidde på trålen. Derimot tror jeg det ville nytte hvis

de samme folk fikk praktisere det her til lands sammen med norske fiskere. Vi vet jo allerede hvorledes utviklingen er gått her i landet. Det var ganske sterk motstand fra norske fiskere mot den siste utvidelsen vi foretok, men det er vel riktig å si at den motstanden er helt eliminert i dag. Og hvorfor? Jo, fordi fiskerne har sett i praksis at de nå får det samme fangstresultat som de fikk før, da man brukte en mindre maskevidde.

Hr. Johs. Olsen understreket sterkt kystbefolkningens interesser i forbindelse med 12-milsgrensen. Jeg vil for min del si at dette ikke kan understrekes sterkt nok, og jeg er glad for at det har vært så stor samstemmighet om at vi ikke skal røre ved 12-milsgrensen under de forhandlinger vi nå må føre med andre fiskerinasjoner. Vel er det så at vi kan fire litt på prinsippene når det gjelder overgangsordninger, men heller ikke her vil jeg være villig til å gå lenger enn utenriksministeren nettopp sa at vi burde gjøre, nemlig å gå inn på et tillegg på 4 år, om det da skulle vise seg at vi fikk kompensasjon i en eller annen form.

Hr. Hareide var inne på at vi bør la oss representere på alle konferanser som blir holdt om fiskeriene, og jeg må si meg sterkt enig med hr. Hareide i at vi ikke skal la noen anledning gå oss forbi til å hevde vårt syn der hvor fiskerimessige spørsmål drøftes, hva enten det gjelder fiskebestand, fiskerigrenser eller fiskerioppsyn. Og jeg tror den tanken som tidligere har vært fremholdt så sterkt av vår kanskje fremste havforsker, nemlig Gunnar Rollesfsen - at vi burde få et internasjonalt seilende fiskerioppsyn, kanskje først og fremst når det gjelder det nordøstlige Atlanterhav - er kommet så langt at også de nasjoner som før var imot en slik tanke, nå kanskje kunne innrømme at det er den eneste veien vi kan gå for å få ordnede forhold på havet.

Ingvaldsen: Det er vel unødvendig å si at fiskerisituasjonen for tiden er så komplisert at vi ikke øyner den endelige løsning på alle disse spørsmål i dag. Vi får sikkert anledning til å behandle den en rekke ganger i tiden fremover. Det som er avgjørende i dag, er vårt standpunkt med hensyn til konferansen i London i slutten av denne måned, hvor man skal behandle konvensjonen om fiskerigrensene og dessuten handelen med fisk. Jeg er, som alle andre som har uttalt seg her, enig i at vi bør gjøre som utenriksministeren har foreslått, og delta i konferansen.

Når det gjelder spørsmålet om fiskerigrensene, tror jeg også det er helt riktig å holde seg til de standpunkter som utenriksministeren har nevnt. Prinsipielt må vi holde på 12-milsgrensen, men vi kan strekke oss til å gå med på overgangsbestemmelser til 1974. Så er det spørsmål om hva som videre vil skje, og man må vel da se i øynene at vi ikke kan slutte oss til konvensjonen om fiskerigrensene, og dermed er vi kommet utenfor den foreløpig. Jeg sier uttrykkelig «foreløpig», for etter konvensjonens bestemmelser kan man jo tiltre når som helst, men så vidt jeg forstår, må vi jo da ha

atskillige forhandlinger med de andre medlemmene for å kunne komme inn senere. Jeg tror imidlertid det er riktig å gjøre det, og jeg kan bare referere til de argumenter som utenriksministeren og hr. Kjøs, og nå også hr. Warholm, kom med.

Når det gjelder de øvrige problemer i forbindelse med handelen med fisk, forstår jeg det slik at der er det ikke snakk om å ta noe endelig standpunkt. Det kan i høyden bli spørsmål om å vedta resolusjoner på konferansen i London, og jeg går da ut fra at Norge også deltar i de forhandlingene og fremmer vårt syn på det området så godt som mulig. På litt lengre sikt vil vi jo møte disse problemene igjen, og jeg har derfor lyst til å knytte noen betraktninger til disse problemene, selv om jeg ikke kan peke på konkrete standpunkter og løsninger.

Jeg er av den oppfatning, som så mange andre, at det går i retning av en utvidelse til 12-mils fiskerigrense i vår del av verden for tiden. Men jeg vil nok tilføye at jeg tror at det at Norge tok det skritt, har befordret denne utviklingen ganske sterkt. Og jeg tror at det at tok det skritt, ikke er blitt oppfattet på noen særlig gunstig måte, bl.a. av England, selv om de nå har godtatt ordningen, med de overgangsbestemmelsene som gjelder til 1970. Jeg tror også vi skal se det slik at det i dag foregår store strukturendringer på andre områder enn når det gjelder fiskeripolitikken, og jeg tror at Englands standpunkt for tiden henger svært meget sammen med Englands forhold til EEC og den ting at det i fiskerikonferansen deltar medlemmer av både EEC og EFTA. Jeg synes selvfølgelig det er beklagelig at vi er kommet ut av takten med England i dette forhold, men jeg kan ikke se at det er noen mulighet for å hindre det i øyeblikket.

På litt lengre sikt tror jeg det er riktig at vi myker opp vår fiskeripolitikk i mer liberalistisk retning. Det har jo også vært antydning av flere talere her. Spørsmålet om landingsrett er så vidt jeg skjønner, et av de spørsmål som da kommer i første rekke. Jeg tror - iallfall forekommer det meg slik - at man der også bør søke å se de positive sider ved saken for vårt vedkommende. Jeg tror at et fornuftig skritt her vil være til fordel for vårt land i det store og hele. Jeg tror at forholdene har endret seg så meget både når det gjelder selve fisket, avsetningsmulighetene, og vi kan også si produktene, at vi er nødt til å ta våre tidligere standpunkter opp til ny vurdering.

Disse spørsmålene blir kanskje berørt på konferansen i London. Jeg går etter det utenriksministeren sa, ut fra at det ikke er praktisk mulig å gjennomføre konkrete forhandlinger av handelspolitisk art om en slags eventuell kompensasjon i forbindelse med fiskerigrensespørsmålene nå, men jeg tror allikevel at man så vidt mulig bør ha perspektivene for de kommende forhandlinger klar. Spørsmålet blir jo da om det i det hele tatt er mulig å gjennomføre slike forhandlinger senere, når man da, så vidt jeg forstår,

for en stor del må forhandle med de enkelte partnere i konvensjonen hver for seg.

Ellers har vi vel også det problem at når det gjelder selve fiskeripolitikken, tollbestemmelser og slikt, vil EEC-landene opptre som en blokk. Det vil selvfølgelig gjøre det vanskeligere å komme til forståelse med de enkelte deltakere. Det forekommer meg også at England gjerne vil stå så nær på samme linje som EEC-landene, som overhodet mulig. Jeg tror derfor ikke det er riktig at vi inntar unødig steile, og vi kan si, nølende standpunkter, hvis man kommer inn på spørsmålet om landingsrett og slikt. Jeg tror det vil være riktig at vi gir uttrykk for at disse problemene er vi villig til å ta opp når det gir seg anledning, og jeg tror ikke det vil vare så lenge før det skjer.

Ytre - Arne hadde her teke over presidentplassen.

Finn Moe: Jeg er enig med alle dem som har sagt at vi står i en meget vanskelig situasjon. Det skal jeg komme tilbake til. Men jeg tror at vi tross alt skal se et visst lyspunkt i situasjonen, som er av ganske stor betydning. Det er at denne avtalen om fiskeriområde og fiskerigrense, som sannsynligvis vil bli underskrevet av en rekke europeiske kontinentalland og av Storbritannia, jo fastslår en 12-milsgrense. Man vil si at vel, den tillater fiske mellom 12 og 6 mil, men der må man være oppmerksom på at dette er sterkt begrenset. Det er begrenset til dem som har drevet et tradisjonelt fiske i det området i de siste fem år, det skal bare drives i de deler av sonen hvor det tidligere har vært utøvet, og det skal utøves på samme måte og i samme utstrekning som tidligere, så man kan ikke si annet enn at til en viss grad er det som har skjedd, en seier særlig for tanken om en 12-mils fiskerigrense. Og her er jeg fullt ut enig med utenriksministeren. Jeg tror at tiden arbeider for oss. Ettersom tiden går, vil selve prinsippet om en 12-mils fiskerigrense - og da forhåpentlig uten noen begrensninger innenfor området - bli mer og mer alminnelig i internasjonal praksis og dermed i internasjonal rett.

I den situasjon som vi står, tror jeg det opplegg som Regjeringen har gitt for vår holdning, er det eneste riktige. Som en rekke andre talere må også jeg si at jeg er meget glad for at Regjeringen så klart har gitt til kjenne at den vil delta i de videre forhandlinger. Jeg kan ikke tenke meg noen mer negativ holdning enn den at fordi man har møtt vansker på et av de punkter som står på konferansens dagsorden, skal man trekke seg tilbake. Jeg tror ikke det er på den måten man best tjener våre interesser.

Jeg skal for øvrig la hele spørsmålet om fiskerigrensen og også om de forhandlinger som har vært ført, ligge. Mitt inntrykk er at man kanskje kunne vært noe mer elastisk, men som sagt, jeg skal la det ligge.

Men jeg tror at vi ikke kan ta dette til etterretning uten å være fullt klar over den uhyre vanskelige situasjon

som vi står i. Det er to sider ved denne sak. Den ene er at vi beholder vår fiskerigrense og de bestemmelser som gjelder for den. På den annen side tror jeg ikke at vi skal undervurdere det faktum at dette kommer til å koste, og kanskje kommer til å koste ganske meget. Jeg tror ikke vi skal undervurdere vanskene ved at vi eventuelt blir stående utenfor en fiskeriordning som treffes av EEC-landene og Storbritannia.

Hr. Lysø sa at vi måtte legge stor vekt på ikke å spille bort våre kort uten å få noe igjen, uten å være sikret motytelser, og det er jeg helt og fullt enig i. Men da må man se det slik at hvis man skulle gjøre innrømmelser i fiskerigrensespørsmålet, må man kreve handelspolitiske innrømmelser fra den annen side. Men hvis man anlegger det synspunkt at man vil behandle fiskerigrensespørsmålet helt atskilt fra de handelspolitiske spørsmål, avskjærer man jo seg selv adgangen til å koble ytelsler og motytelser sammen.

Som sagt, jeg tror at vi må være klar over at vi går en vanskelig situasjon i møte. Vi blir altså stående utenfor en europeisk fiskeriordning, som sannsynligvis da vil utvikle seg videre. Etter som den består i flere år, vil samarbeidet bli intimere, det vil kanskje bli skapt ordninger og avtaler på nye områder, og framfor alt vil kanskje hele handelen med fisk og fiskeprodukter ta visse bestemte veier. Jeg tror ikke vi skal undervurdere det, og om jeg får lov til å si det, så synes jeg at i hele sin alminnelighet tar vi den utvikling som foregår innenfor Fellesmarkedet altfor rolig. Jeg skal ikke har reise spørsmål om verken medlemskap eller assosiering, men vi følger jo ikke engang med i det som foregår. Og vi skal være helt klar over at her foregår det en dynamisk utvikling, hvor det skapes et veritabelt fellesmarked med bestemmelser på mange områder som har konsekvenser for næringslivet i alle disse landene; og jeg er redd for at det samme kan komme til å skje på fiskerienes og på fiskerihandelens område. Og vi skal jo være klar over at om dette foregår i en del år, og så spørsmålet melder seg for oss om kanskje å bli med likevel, da tror jeg ikke det vil være noe stort rom for forhandlinger. Da vil det sannsynligvis være slik at skal vi slutte oss til ordningen, så må vi ta den stort sett som den er.

Det er med tanke på det som kan komme til å skje, de situasjoner som vi kan komme opp i, og ut fra den tankegang at vi jo ikke kan bli stående utenfor i all evighet, at jeg tror vi må drøfte igjennom spørsmålet: Hva er stillingen, og hva kan vi gå med på, og hva må vi til gjengjeld forlange? I det hele tatt, vi må diskutere både våre fiskeriers fremtid og fremtiden for hele handelen med fisk og fiskeprodukter. Jeg tror at det bør gjøres, jeg er her enig i det som hr. Ingvaldsen sa.

Til slutt vil jeg si at jeg tror at når det gjelder dette spørsmålet, så skal vi også på en annen måte tenke på fremtiden, og ut fra det vil jeg bare be om at denne saken ikke må føre til noen hets mot Storbritannia, slik som det

har vært visse tilløp til iallfall i pressen. Jeg kan være enig med de mange talere som har sagt at Storbritannias holdning nettopp når det gjelder Norge, kan være litt vanskelig å forstå. Nå må jeg få lov til å bemerke at EFTA-samarbeidet ikke pålegger Storbritannia noen som helst bindende forpliktelser i den henseende, det eneste måtte kanskje være konsultasjon. Men man kan jo si at det på den måten at da disse forhandlinger ble ført, kunne jo Storbritannia ha sagt: «Vi har allerede undertegnet en avtale med Norge, og det må derfor gjøres unntagelser her.» Men på den annen side må man jo også ha litt syn for Storbritannias vansker. Man ville gjerne ha en slik avtale om fiskerigrensen og andre fiskerispørsmål, og det var sannsynligvis bare i den form som Storbritannia foreslo, at man kunne gjøre seg noe håp om å få de kontinentale stater med. Hadde man da tatt reservasjon overfor den avtale som man allerede hadde truffet med Norge, ville selvsagt de britiske fiskeriinteresser her vært meget misfornøyd - hva de jo for øvrig allerede er, slik som ordningen er blitt.

Men jeg tror at vi i dette som i andre slike internasjonale spørsmål, skal ha for øye at når vi holder så sterkt på våre nasjonale interesser og rettigheter, bør vi også forstå - om enn ikke bare mer enn det å forstå - at også andre gjør det. Det er en situasjon som man meget ofte støter på i internasjonale forhandlinger, enten de nå er bilaterale eller multilaterale, at man godt kan være enig i og enig om at her har landene motstridende interesser som det er veldig vanskelig å forene. Den eneste løsning er da å komme hverandre imøte slik at man om mulig kan finne et kompromiss. Ofte er dette ikke mulig, men det behøver ikke derfor å føre til noe dårlig forhold mellom vedkommende stater. Jeg skulle gjerne se at alle, og kanskje først og fremst pressen, kunne innta en rolig holdning til det som er skjedd. Vi må ikke her stirre oss blind bare på fiskeriene og fiskerigrensen. Vi skal huske på at vårt forhold til Storbritannia og vårt marked i Storbritannia har en meget stor betydning for andre deler av vårt næringsliv, og jeg vil gjerne tilføye at jeg heller ikke tror man skal se bort fra betydningen av det politiske samarbeid med England. La derfor alt det som kan forverre forholdet mellom våre to land, ligge.

Ellers vil jeg bare komme med den bemerkning at i det videre perspektiv, som jeg mener man må studere og granske nærmere, betyr dette som nå er skjedd, den første alvorlige tilnærming mellom Fellesmarkedet og Storbritannia. Jeg tror nok man kan si at i den tid da vi drøftet eventuell norsk tilslutning til Fellesmarkedet i den ene eller annen form, var praktisk talt alle parter enige om at det å stå totalt utenfor et fellesmarked hvor også Storbritannia var med, iallfall ville medføre meget store vansker for vårt land. Det var også de absolutte motstandere av en tilknytning til Fellesmarkedet enige i. Jeg tror derfor at også det skal spille en viss rolle i våre videre overveielser.

Jeg konkluderer med å si at selv om det sannsynligvis ikke vil skje noen endring når det gjelder spørsmålet om fiskerigrensen, tror jeg vi bør søke å holde så nær kontakt som mulig med de land som blir med i den europeiske fiskeriordning. Framfor alt må vi på hjemlig basis ta opp til behandling og studere spørsmålet om hvordan våre fiskeriers politikk skal arte seg i tiden framover. Jeg tenker da både på det man kunne kalle fiskerienes innenrikspolitikk og deres utenrikspolitikk.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg vil i likhet med utenriksministeren gjerne få lov til å si meg glad over den enighet som synes å være til stede blant dem som har hatt ordet, om at man skal forsøke å følge den linje som Regjeringen har gått inn for. Det er jo straks et positivt trekk, og jeg tror det er nødvendig i et såpass vanskelig spørsmål som dette nå synes å være blitt.

Det er vel ingenting å legge skjul på at allerede da den første konferansen ble innkalt, ble det underhånden reist spørsmål om vi skulle delta eller ikke. Men konklusjonen den gangen ble, i likhet med nå, at man selvfølgelig skulle delta. Det var jo en europeisk fiskerikonferanse, og den sakliste som da var satt opp, omfattet i vesentlig grad fiskerispørsmål av stor betydning for Norge.

Mandatet for den delegasjon som reiste til London, ble utarbeidet i samråd med næringen og i samråd med den utvidede utenrikskomite og med fiskerikomiteen. Det er her under debatten pekt på at det var uheldig at man allerede fra begynnelsen av inntok et så restriktivt standpunkt med hensyn til sammenhengen mellom handelsspørsmål og fiskerigrense. Jeg tror man gjorde det nokså bevisst, for etter at det med Storbritannia for fire år siden, og med Sovjetsamveldet for litt kortere tid siden, ble undertegnet en avtale som gav oss anledning til å tro at disse land hadde akseptert vår 12-milsgrense, mente man at det i grunnen ikke var noe mer å forhandle om på det feltet. Man regnet med at vi hadde en 12-milsgrense og trodde at den i grunnen ikke var noe som det skulle drives handel med. Det var vel den vesentlige bakgrunn for at man ikke ville se disse to spørsmål i sammenheng.

Det er jo også andre spørsmål som har vært oppe til behandling under disse to fasene av fiskerikonferansen i London, enn bare akkurat dette med fiskerigrensen. Men det er blitt klart at fiskerigrensespørsmålet er det sentrale, og situasjonen har der utviklet seg slik at et flertall av disse nasjonene er kommet fram til et utkast til avtale som det synes å være en mulighet for at de kan bli enige om under det nye møtet som skal holdes i slutten av februar. Det er ganske klart at dette forslaget til avtale ikke er akseptabelt for Norge, og det er derfor også klart at vi må ta et standpunkt til hvordan vi videre skal forholde oss.

Jeg tror det standpunkt man diskuterer i dag, og som det synes å være så stor enighet om, at man nå ikke kan gå lenger når det gjelder innrømmelser enn disse fire årene som man har

tilbudt, er et riktig standpunkt. Jeg tror at vi må følge den linjen. Vi har tross alt gitt en innrømmelse som vi, i hvert fall før denne konferansen begynte, hadde regnet med skulle være nødvendig å diskutere og også nødvendig å gi.

Når man i dag snakker om de problemer av handelsmessig art vi står foran, vil jeg gjerne med en gang understreke at jeg ikke vil undervurdere dem, men jeg vil like snart understreke at man absolutt ikke må overdrive de problemer man står foran. Det er jo helt klart at den avtalen vi har med Storbritannia løper, og den innbefatter i hvert fall dette kvantum med frossenfilet som det er referert til før.

Hvis man skulle forsøke å gjøre seg opp en mening om hvilke andre vanskeligheter vi står foran, og i hvor stor grad vi kunne løse dem ved å lete etter andre standpunkter enn det som vi hittil har tatt, tror jeg at man ganske snart måtte forsone seg med at de andre nasjoner som har deltatt i disse to konferanser og som vel også skal delta i den neste, ikke på den konferansen eller på det tidspunkt vil kunne gi de norske representanter - selv om den norske delegasjonen kom til London med en ytterligere innrømmelse - noe tilsagn om fordeler, verken her eller der. De vil ikke kunne gjøre det, for man er i det hele tatt ikke kommet så langt at man kan diskutere underhånden om det var muligheter, slik som det f.eks. ble sagt da det gjaldt de fire årene. Vel, man har ikke full oversikt over hvorvidt mulighetene er utelukket, men jeg er enig med dem som har uttalt at de ikke er særlig store. Men jeg tror de er enda mindre, hvis noen i dag regner med at man på neste fase i denne konferansen vil gi konsesjoner når det f.eks. gjelder handelen med fisk. Det tror jeg i det hele tatt ikke.

Når det gjelder handelen med fisk, tror jeg også det er et par andre ting som vil komme nokså sterkt inn i bildet i tiden framover. Når det gjelder fiskebestanden, sild unntatt, viser jo undersøkelser og statistikk som er lagt opp, at i løpet av ganske kort tid vil bestanden være redusert slik at man kommer ned på 10 pst. av det den var for noen år siden. Det er bare den tekniske utvikling, tekniske apparater og moderne redskaper, større arbeids- og kapitalinnsats, som har gjort at man, i hvert fall her i Norge, har greid å holde kvantumet såpass høyt som man har gjort. Og hvis man ikke greier å komme fram til tiltak på dette området som kan beskytte fiskebestanden i noen større grad enn hittil, vil jeg være så dristig, selv på et så tidlig tidspunkt som i dag, å si at disse handelsmessige vanskene når det gjelder fiskevarer, ikke vil bli så store som man kunne anta i øyeblikket. Men jeg er jo for så vidt enig i det som er sagt både av hr. Finn Moe og også av hr. Røiseland, at hvis man ser all vår handel under ett, blir jo problemet selvfølgelig atskillig større. Men da reiser det seg et nytt spørsmål igjen, om det er den næringen som vi kaller for fiskerinæringen som alene skal ta belastningen for problemet.

Jeg vil også vise til den bestemmelsen i avtaleutkastet som var nevnt av hr. Ingvaldsen, den står i artikkel 14 under

pkt. 3, som for så vidt gir Norge og eventuelt også andre som måtte bli stående utenfor i denne første runde anledning til å komme tilbake til spørsmålet om å være med senere, selv om jeg også kan være enig i at det sannsynligvis vil bli noe vanskeligere.

Spørsmålet om landingsrett er også trukket fram her. Jeg tror ikke det er noen grunn til å kommentere det som er sagt her i dag om landingsretten, men jeg vil bare si at jeg ville være meget betenkt ved å gi den norske delegasjonen som skal reise til London for å delta i neste fase av konferansen, noen fullmakt på det område. Det ville jeg være sterkt betenkt over. Jeg tror nemlig at det kan skje - og skal vi også si at vi gjerne vil at det skal skje - en utvikling i Europa også handelsmessig som kan knytte de enkelte nasjoner noe mer sammen. Men jeg tror også vi må være forberedt på at skal vi med i et slikt fellesskap, må vi også gi visse ting fra oss, men vi skal ikke gi dem på et så altfor tidlig tidspunkt som i dag.

Nybø: Jeg for min del betrakter spørsmålet om samhandelen med de to gruppene EFTA og CEE som meget viktig selv om vi bare ser på det som dreier seg om fisk og fiskeprodukter. Selv om vi holder andre handelspolitiske spørsmål utenfor, er forholdet følgende: Av en samlet eksport av fisk og fiskevarer i 1962 på 830 mill. kroner utgjorde eksporten til EFTA-land 251 millioner og til CEE 173 millioner, til sammen 425 millioner. Det vil altså si at vel halvparten av vår totale eksport av fisk og fiskevarer gikk til EFTA- og CEE-landene. Dette viser jo klart størrelsen av denne samhandel når det gjelder nettopp de varer som kommer fra norsk fiskerinæring. Det er et forhold som vi etter min mening ikke kan avfeie så ganske lettvint som representanten Johs. Olsen syntes å ville gjøre. Det betyr så vidt mye for norsk fiskerinæring å ha dette avtaket for norsk fisk og norske fiskeprodukter, at jeg kommer til å tenke på en historie som fortelles om tidligere stortingsrepresentant Aldor Ingebrigtsen. En gang han var oppe i en litt kjedelig situasjon, sa han: «Her gjelder det å ro fint langs med land.». Jeg tror nok at man også når det gjelder disse forhandlinger bør prøve å ro fint langs med land.

Man måtte oppfatte hr. Johs. Olsen nærmest derhen at det var nokså lettvint å unngå avsetningsvanskeligheter. De var nødt til å ha vår fisk og våre fiskeprodukter, som hadde så storartet kvalitet. La nå det være vel og bra nok. Men vi kan jo bare gå så kort tid tilbake som til i fjor, da vi møtte en ganske betydelig kritikk fra engelsk side - jeg tenker da på norske importører som hadde sine forretninger der borte - hvor det ganske ettertrykkelig ble sagt at Norge holdt på å prise seg ut av det engelske marked. Jeg mener altså at f.eks. Storbritannia ikke for enhver pris er villig til å avta våre fiskevarer. Og man kan vel også spørre om den utmerkede kvalitet som er på vår norske frossenfilet, har betinget en slik ekstra pris på det britiske marked som man

skulle kunne gå ut fra hvis det var kvaliteten som her var det avgjørende.

Representanten Braadland, som åpnet denne debatten i dag, syntes å være av den formening at det var liten vits i å sende en delegasjon - han nevnte jo også 15-16 mann - til London for å være med på denne forhandlingsrunden i februar. Utenriksministeren har jo allerede gitt uttrykk for at døren ikke er lukket helt igjen. Det foregår et arbeid på diplomatisk plan for tiden, nettopp fordi det ennå er en mulighet til å drøfte f.eks. unntaksbestemmelsene på det møtet som skal være nå i februar, og jeg mener at den muligheten må man utnytte så langt som overhodet mulig.

Representanten Braadland var også inne på grunnlinjene og opptrekkingen av dem. Jeg tror heller ikke at det er noen fare for at den grunnlinje som vi har i dag, skal forrykkes noe. Vi kan jo også vise til at Island, som de deltagende parter i forhandlingene i London vel allerede har godtatt unntaksbestemmelser for, bygger på de samme prinsipper som vi har lagt til grunn når vi har trukket opp våre grunnlinjer. Så jeg tror ikke at vi løper noen risiko der.

Det er en annen side ved denne saken som jeg ser med noen bekymring på. Det gjelder de interesser som vi har i det såkalte fiske på fjerne farvann. Fiske på fjerne farvann vil jo for vårt vedkommende si fiske ved andre lands kyster. Og jeg er enig i det synspunkt at det ser ut til at man driver derhen, i hvert fall når det gjelder de vesteuropeiske land og likedan Canada, at det går mot en 12 mils grense. For enkelte av disse lands vedkommende vil man vel kanskje få dette faktum presentert allerede i ganske nær fremtid. Jeg vil da peke på at av vårt fiskekvantum i 1961 utgjorde kvantumet fra kystfarvann 1 094 000 tonn, og fra fjerne farvann 227 000 tonn, det vil altså si en fjerdepart. Det forteller også litt om de interesser som Norge har når det gjelder fiske på fjerne farvann, og som i ikke uvesentlig grad berører nettopp enkelte av landene på konferansen - jeg tenker da særlig på Storbritannia, likedan på Danmark i forbindelse med utvidelse av fiskerigrensen på Grønland og Færøyene. Dette problem berører i vesentlig grad havfiskeflåten fra Vestlandet. Jeg tenker på en sånn spesiell fiskeart som pigghå, hvor de tre Vestlandsfylkene, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Hordaland, nå eksporterer, vesentlig til Storbritannia, for ca. 25 mill. kroner. Hvis det skulle bli vanskeligheter med eksporten til de nåværende markeder, er det ikke så lett vint som hr. Johs. Olsen syntes å mene, å finne nye markeder for disse spesielle fiskearter. Jeg vil gjerne be om at man er særlig oppmerksom på disse tingene under de fortsatte forhandlinger.

Jeg berørte i en debatt på et møte av fiskerikomiteen og utenrikskomiteen spørsmålet om man ville overveie en deling av kysten. Vi har jo faktisk nå en deling i og med at vår 12-milsgrense nok er etablert for hele norskekysten, men i praksis bare blir hevdet vest for Lindesnes. Det kan jo være et spørsmål om man ved en avgrensning eller ved å flytte

denne grensen lenger nord i dette spesielle tilfelle, kanskje kunne komme på talefot om en ordning som ikke i så sterk grad som det synes å fortone seg nå, ville berøre ganske betydelige norske interesser, særlig da med hensyn til Vestlandet og Nord-Vestlandet.

Ellers ser jeg det slik at man neppe kunne ha kommet til et annet resultat enn det man nå er kommet til, ved de forhandlinger som er ført i London. Ser vi på den utvikling som vi har hatt omkring Islands kyster etter at 12-milsgrensen ble innført der, må vi etter min mening, til tross for at fiskebestanden nok på mange måter er utsatt for en veldig hard belastning, allikevel både håpe og tro at vi kanskje også her på norskekysten skulle kunne oppnå noe av den samme stigning i fangstresultatet innenfor en 12-milsgrense. Og derfor å kjøpslå om dette i noen større grad utover det som jeg har nevnt bare som en mulighet, kan ikke jeg se kan være en vei å gå.

Prinsipielt bør vi holde på den 12-milsgrense som vi har vedtatt, og håpe på at en full anerkjennelse av den kan bli oppnådd internasjonalt. Men de muligheter som måtte åpne seg, og som man måtte øyne for å kombinere vår interesse av en ren 12-milsgrense med de handelspolitiske spørsmål som kommer inn, må man så langt som det overhodet er mulig, etter min mening forsøke å utnytte. Det vil jo bli forhandlingsdelegasjonens oppgave og i første rekke også Regjeringens oppgave å få det beste ut av det.

Når det gjelder forhandlingsdelegasjonen, nevnte utenriksministeren at Regjeringen ville se på det spørsmålet. Jeg vet ikke om det akkurat var antallet medlemmer han tenkte på, men jeg vil i denne forbindelse nevne en ting som hr. Helge Jakobsen var inne på ved et tidligere møte. Vi har en gruppe som er svært meget berørt av disse tingene når det gjelder havfiske. Det er de som representerer fiskebåtrederne. Jeg vil spørre om man ikke vil overveie å ta med en representant fra Fiskebåtredernes Forbund - en organisasjon som nå omfatter så å si hele norskekysten - ved de fremtidige forhandlinger om disse spørsmål.

Langhelle hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Borgen: Jeg vil gjerne gi min tilslutning til det som er kommet til uttrykk av beklagelse og kritikk over den holdning Storbritannia og de nordiske land har tatt til våre problemer i forbindelse med fiskerikonferansen som har pågått. Hva skal vi nå kunne vente oss av andre, når våre egne EFTA-partnere og våre nærmeste på enhver måte har opptrådt på en slik måte som de har gjort i dette tilfelle?

Jeg mener at nettopp den beklagelige utviklingen på denne fronten har gjort det desto mer nødvendig for oss å stå fast og sterkt på de avtalemessige og domstolsfastsatte rettigheter vi har oppnådd i fiskerigrensespørsmålene. Og dette fører med seg den selvfølgelighet at vi ikke kan slutte oss til det konvensjonsforslag som allerede er lagt fram.

Debatten her i dag har da også vist full oppslutning om et slikt standpunkt, at det forslaget kan vi ikke bruke. - Derimot er det kommet fram en del argumenter i debatten i dag som indikerer en viss vaklende stilling til en del av de spørsmål som er involvert, en viss ettergivenhet. Jeg vil gjerne gi uttrykk for at dette kan jeg ikke være enig i. Det gjelder for talere som representantene Hareide, Helge Jakobsen og Warholm, folk som selv er engasjert i fiskeriene, men det gjelder også andre, som representantene Røiseland, Hambro og Finn Moe. Jeg merket meg på den annen side den meget faste holdning som den tidligere fiskeriminister, hr. Lysø, har inntatt, en holdning som faller svært godt sammen med det som talere som Johs. Olsen, Leirfall, Braadland m.fl. har gitt uttrykk for.

Jeg vil gjerne komme inn på noen av de argumenter som er kommet fra noen av dem som snakker om litt mer ettergivenhet enn jeg liker. Hr. Hareide nevnte at fiskefeltene under Newfoundland og Grønland kan bli stengt for oss om vi ikke får noen avtale, og han skildret i meget dystre toner hvordan det kan føre til økonomisk katastrofe - så sikkert som en naturlov, sa han - hvis vi ikke får en eller annen ordning, hvis vi blir utestengt, fordi vi er avhengig av omverdenen for å få solgt fiskeproduktene våre.

Det er vanskelig for meg å forstå at hr. Hareide kan ha grunnlag for å si noe slikt. For det første forekommer det meg besynderlig at de restriksjoner han snakker om ved Newfoundland og Grønland, nå kan være noe argument, for så vidt jeg vet, er de der allerede, og det er det ingenting å gjøre ved. Innebærer disse restriksjonene en katastrofe, er vi oppe i en katastrofe allerede. - For det andre synes jeg han, som flere talere ellers, springer for lett over det forhold at vi tross alt selger bare omkring en fjerdedel av vårt eksportkvantum til EEC-landene og England.

Hr. Nybø argumenterte med at det var et meget stort kvantum som gikk til EEC- og EFTA-land; men han må jo huske på at det er vel ingen sannsynlighet for at vi skal miste vårt marked i Sverige, fordi om vi ikke kommer til noen ordning på fiskerikonferansen. Det synes også som om man ser bort fra at andre markeder utenfor Europa øker i betydning for oss fra dag til dag, og at det også ellers vil være ganske sannsynlig at norsk fisk under alle omstendigheter vil bli etterspurt, vil trenge i økende grad innen EEC-området og også i Storbritannia.

Vårt eneste fabrikkskip ligger alene som norsk fartøy ved Grønland, sa hr. Hareide, men omringet av 28 moderne, tyske fabrikktrålere. Han tok dette som et argument for nødvendigheten av en avtale om bevaring av fiskebestanden. Jeg er helt enig i det argument at nettopp den voldsomme tilgangen på store, utenlandske fiskefartøyer gjør det påtrengende nødvendig å komme fram til ordninger hvorved man kan bevare fiskebestanden. Men jeg synes samtidig at dette er det aller beste argument for oss til overhodet ikke å diskutere noen innrømmelse hva angår vår 12-milsgrense.

Jeg har selv, på en tur med båt over Atlanteren til USA, sett hvordan russiske - etter hva det ble opplyst - fiskefartøyer fylte opp der. Vi tellet til over førti som vi kunne se på én gang på en dag, og det forekom meg at vi hele dagen gikk gjennom en sverm av disse fiskebåtene.

Andre nasjoner er også med på å overbeskatte fiskeforekomstene, men det er nettopp det som er det sørgelige, at spørsmålet om overbeskatning, om å verne fiskebestanden og å få oppsynsregler, ikke har kommet opp på konferansen.

Hr. Røiseland sa at det ikke var fiskerigrensen vår som stod i fare om vi ikke ble med på avtale, men det var avsetningen. Jeg vil henvise til det jeg nettopp sa i forbindelse med hr. Hareides innlegg, og jeg vil også gjerne spørre om vi skal glemme at vår utenrikshandel dog består av annet enn salg av fisk. Hva om vi forteller britene og tyskerne den ganske enkle og selvfølgelig ting at hvis ikke de lar oss få selge fisk på noenlunde brukbare vilkår, må vi innstille våre innkjøp av biler fra dem? - Jeg kan forestille meg at hr. Røiseland vil si at dette vil bety handelskrig, og det kan vi ikke innlate oss på. Jeg er enig i det, men det blir ikke noe av noen handelskrig - vi vil ikke komme i den situasjonen. Det er noe som sier seg selv at i internasjonal handel og uansett EEC-tollsats og -restriksjoner er det rent generelt interesse for å handle også med oss, fordi vi ikke er helt uten betydning som kjøpere av de andres varer.

Hr. Helge Jakobsen snakket om vår avsetning av sildemel til England, at den - så vidt jeg oppfattet ham - var blitt en og en halv gang så stor som alt innenlands salg. Ja, det har vært en bedrøvelig utvikling når det gjelder den innenlandske omsetning av sildemel, men hva skyldes det? Jo, det skyldes de uheldige tilsetninger av konserveringsmidler. Sildemelet, som tidligere var et av de aller mest anerkjente fôrmidler for det norske jordbruk, er kommet helt i vanry, og brukes nå bare i svært beskjeden utstrekning. Jeg vet at det har vært arbeidet iherdig for å komme bort fra dette, for å få rettet på forholdet, og jeg håper det har lyktes. Da vil det være mulighet for å vinne tilbake igjen det norske markedet til fortrenghet for importert kraftfôr.

Hr. Hambro sa at vi må være forsiktige så vi ikke låser oss selv ute, at det å bli utelåst ville bli dødsstøtet for våre fiskerier. Ja, jeg kunne ha vært enig med hr. Hambro i dette, hvis det var slik at konferansen var blitt hva den var tenkt som, eller iallfall hva vi ønsket og trodde fra norsk side, nemlig en konferanse der - som jeg sa før - bevaring av fiskebestanden, oppsetting av regler for hvordan fangsten skal drives, og om oppsyn skulle være av de virkelig viktige ting. Men slik ble det jo ikke. Fiskerikonferansen har hittil vært en nokså ensidig konferanse om fiskerigrenser, der Europas fiskeimportørland har funnet hverandre for å fremme sine spesielle interesser, og dessverre på bekostning av de land som har de store fiskeforekomster ved sine kyster.

Hr. Finn Moe var inne på at det kanskje ikke var så farlig med denne konvensjonsteksten som foreligger, fordi det var tatt inn regler som gjorde det mulig å begrense virksomheten for utenlandske fiskere i området mellom 6 og 12 mil. Jeg vil advare meget sterkt mot en slik betraktning. Jeg vil minne om at i forbindelse med akkurat disse begrensingsmuligheter er det en regel om voldgift som gjør at en ikke kan innføre slike regler uten å risikere å få dem overprøvd ved voldgift, og at det er helt overveiende grad av sannsynlighet for at en vil måtte gå ganske langt i å tåle utenlandske fiskeres virksomhet mellom 6 og 12 mil. Det var dette punktet en av dem som redegjorde for denne saken for oss i den utvidede utenrikskomite, betegnet som en felle. Jeg husker ikke om det var utenriksministeren eller fiskeriministeren, eller hvem det var. Men dette uttrykket ble brukt, og jeg tror det er svært dekkende.

Utenriksministeren var glad for at det ikke var kommet noen innvending mot fortsatt deltagelse i konferansen, og han mente at den norske delegasjonen burde stå ved tilbudet om overgangsrettigheter til 1974. Han nevnte også at risikoen for at Frankrike vil bringe saken inn for Haag-domstolen, nå er sterkt redusert, etter det som er skjedd. Etter teksten i det foreliggende utkast til konvensjon er 12-milsgrenseprinsippet faktisk fastslått der. Jeg er svært fornøyd med at dette siste er sagt så tydelig og utvetydig fra utenriksministerens side. Jeg var for min del meget engstelig på dette punkt da vi diskuterte denne saken i et møte i den utvidede utenrikskomite på et tidlig tidspunkt, og da vi fikk en del opplysninger om sammensetningen av og innstillingen til fiskerigrensespørsmålet i den internasjonale domstol i Haag. Det som da kom fram om hvor liten vår sjanse var til et gunstig utfall av en domstolsbehandling i Haag i tilfelle franskmennene gjorde alvor av å stevne oss for domstolen i fiskerigrensespørsmålet, var nemlig helt avgjørende for det standpunkt jeg da tok til et forsøk på å gi innrømmelser. Overfor den mulighet som jeg syntes hørtes ut til å være nokså nærliggende, at vi skulle tape blankt i Haag og derved på ett brett forspille vår 12-milsgrense - overfor den mulighet var jeg innstilt på å prøve innrømmelser, og endog på ganske langt når det gjaldt det antall år slike innrømmelser skulle gjelde.

Jeg vil gjerne bestemt ha gitt uttrykk for at jeg senere er kommet til en noe annen oppfatning av selve domstolen og mulighetene for at 12-milsgrenseprinsippet kan bestå også ved en eventuell domstolsprøving. Jeg tviler nå meget sterkt på at franskmennene i det hele tatt vil våge å stevne oss.

Men ved siden av disse mer generelle betraktninger omkring domstolen kommer altså det til som er understreket av en rekke talere i dag, hvor jeg refererte hva utenriksministeren har sagt, at i og med konvensjonens formulering er 12-milsprinsippet knesatt. Etter det skulle våre bekymringer på dette punkt i meget stor grad være

eliminert. Jeg synes derfor at vi nå står ulike mye sterkere enn vi gjorde for noen uker siden, og det bør også diktere vårt standpunkt under de fortsatte forhandlinger.

Jeg må likevel medgi at jeg for min del er meget sterkt i tvil om hensiktsmessigheten av i det hele tatt å delta i den kommende omgang i London-forhandlingene. Jeg kan ikke, etter det som jeg nå vet, innse hva vi har å vinne på det. Men under de forutsetninger som det er blitt gitt uttrykk for her - bl.a. det som utenriksministeren regnet opp av de vilkår som vi må sette - vil jeg heller ikke si meg direkte uenig i at vi skal delta. Jeg hadde helst sett at det var gått slik at det ikke var blitt annonsert noen eventuelle innrømmelser fra norsk side om forlengelse av overgangstiden til 1974. Jeg mener at når dette ble avvist i den sist avviklede runde av forhandlingene, bør vår delegasjon nå være overmåte varsom med innrømmelser overhodet. Jeg tror det vil være fåfengt denne gang, tross den diplomatiske aktivitet som er utfoldet, og som jeg gjerne vil si meg meget tilfreds med er satt i gang. Jeg tror tiden er for kort, at det er for mye låst fast til at vi kan gjøre oss noe håp om å få noen som helst brukbar ordning denne gangen.

Men jeg er ikke så engstelig for at det skal gå oss ille om de andre vedtar en konvensjon, og at vi står blankt utenfor. Jeg kan ikke se de store handelsmessige faremomenter for oss i en slik situasjon som enkelte har argumentert med.

Jeg synes det er all grunn til også å ha Islands eksempel i minne. Island stod helt alene overfor Storbritannia i den nokså beryktede torskekrigen, og det utviklet seg faktisk til noe i retning av en åpen krig. Men Island har greid det. Vi burde ikke være mer engstelige og komme dårligere ut av det. Vi bør huske på at det er naturgrunnlaget for fiskeriene i tiden framover som er det absolutt viktigste. Vi får om nødvendig ta noen ofre for å berge dette naturgrunnlaget både rent generelt utenfor de farvann hvor vi selv har suverenitet, og vi bør også om nødvendig ta meget store ofre for å berge den del av disse naturherligheter som vi har innenfor vår egen 12-milgrense. Det kommer i framtiden til å bety mye, mye mer enn det gjør i dag, og det som kanskje i dag fortoner seg for oss som litt tunge ofre, kan om en del år komme til å stå som den rene bagatell i forhold til det at vi skulle tape disse naturherligheter. Min innstilling er derfor at vi riktignok skal prøve å innrette oss etter et internasjonalt skikkelig samarbeidsmønster, men at vi ikke har noen grunn til å fire i den grad at vi taper for oss overordentlige livsviktige verdier og muligheter.

Bondevik: På grunn av debatten i dag har eg hug til å koma med nokre få supplerande ord. Det gjekk tydeleg fram av mitt innlegg at eg meiner det ikkje er grunn til noka pruting frå norsk side når det gjeld det prinsipielle standpunktet om 12-mils fiskerigrense. Eg vil òg gjerne poengtera at me på neste møte må vera sær sars varsame med å kasta fram tilbod om

særordningar på noko punkt utan at me på førehand har ei nokså stor visse for kva me i tilfelle vil vinna. Her vil eg på ny minna om at det norske framlegget om ein lengre overgangsperiode - altså til 1974 - bør ha lært oss at det er nyttelaust å koma med slike framlegg utan at ein på førehand er klår over den reaksjon som eit slikt framlegg vil møta, og det resultat som ein eventuelt kan koma fram til. Det er klårt at ein slik ting som vert kasta fram på ein konferanse, i framtida kan skapa vanskar for oss, jamvel om me ikkje er bundne av det som ein der har gjort framlegg om.

Elles er eg heilt samd med utanriksministeren i at me sjølv sagt skal stå ved vårt framlegg på dei vilkåra som vart sette. Men skulle det no gå slik - mykje talar i den lei - at Noreg ikkje kjem til å godkjenna denne avtala, meiner eg at det er full grunn for oss til å falla attende på det prinsipale standpunktet om ei overgangsordning til 1970, for det andre har i tilfelle berre vore ein episode, som altså ikkje fekk den reaksjon me hadde rekna med. Me har difor ikkje noko band på oss til å følgja eit slikt framlegg.

Det er mange som har meint at spørsmålet om landingsrett ikkje vert aktuelt no, og det er svært rimeleg. Men ein veit aldri kva som kan koma opp på slike konferansar, og eg vil få seia eit par tilleggsord til det som eg sa om dette spørsmålet i mitt første innlegg. Eg ser det slik at landingsrett for utanlandske fiskebåtar i vår situasjon, slik som han er i dag, ikkje bør koma på tale i andre tilfelle enn når me har bruk for råstoffet og ikkje kan få nok ifrå norske fiskebåtar.

Så vil eg seia eit par ord om spørsmålet om å dela opp norskekysten. Der ser eg det på same måten som utanriksministeren, at kysten vår er nok delt - i realiteten i to når det gjeld fiskerigrensa - og skulle det koma på tale å dela han endå meir opp, får me det reine rotet. Det trur eg ein i det heile ikkje skal reflektera på, så mykje meir som me då vil få spesielle vanskar med visse delar av vårt land - det må ein vera klår over - og dei fiskarane som spesielt soknar til desse delane av landet.

Eg er ikkje samd i alle dei synsmåtar som eit par talarar har hevda når det gjeld våre marknader for fiskeprodukt. Det er sikkert slik at det i dag ikkje ser så svært ljust ut i så måte. Men eg prøvde i mitt første innlegg å få fram at det kan henda så mykje på stutt tid. Det kan opna seg nye vegar og nye utvegar. I dette tilfelle meiner eg at marknadsproblemet er noko som me i tilfelle får koma tilbake til seinare, og så får heile nasjonen vera viljug til å ta konsekvensane av det standpunkt som ein no hevdar i fiskerigrensespørsmålet, og så får me stå saman om å løysa dei marknadsproblem som då eventuelt reiser seg.

Reinsnes: Så sent i debatten vil jeg innskrenke meg til å understreke at det standpunkt som Regjeringen gjennom vår forhandlingsdelegasjon ved fiskerikonferansen har tatt i spørsmålet om fiskerigrensen, har stor tilslutning ikke bare

i Stortinget, men sikkert også blant kystens befolkning. Selv om konferansen hittil har gått imot våre interesser, vil jeg være enig i at Norge deltar i de videre forhandlinger, ikke bare for å vise interesse, men for om mulig å vinne forståelse for vår 12 mils fiskerigrense.

For store deler av vår kyst, og da særlig for Nord-Norge, hvor fisket i stor utstrekning er næringsgrunnlaget, vil det forslag til avtale som er lagt fram på fiskerikonferansen, ikke være akseptabelt for Norge. En slik avtale vil trolig føre til avfolkning av vår kyst på lengre sikt.

Jeg må, som tidligere talere har vært inne på, særlig beklage Storbritannias holdning overfor de norske interesser på konferansen, og at det ikke synes å være villig til å gi Norge de samme unntak som Island får. Jeg mener at alt må settes inn på å få unntaksbestemmelser for Norge i likhet med hva det er snakket om for Island. Jeg er enig i at det for Norge er viktig i spørsmålet om handelen med fisk. Jeg mener vi har større interesse av å beholde vår 12 mils grense enn å godta det forslag til avtale som er lagt fram. Prisen hjelper ikke når man har lite eller intet å selge.

Til slutt vil jeg advare mot at vi viker tilbake for presset, og vil anbefale at vi står fast på vårt vedtak om 12 mils fiskerigrense fra 1970. Å gå lenger enn vårt tilbud om en overgangsordning til 1974, må ikke komme på tale.

Johs. Olsen: Jeg har nå hørt på de forskjellige innleggene og hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet mer, men jeg har noen merknader å gjøre til enkelte av dem som har hatt ordet, for at ting som her er sagt, ikke skal stå uimotsagt.

Hr. Røiseland sa at det er best å få en avtale for å beholde våre fiskefelter. Da får vi en felles fiskeripolitikk i Vest-Europa. Det er riktig, det er meget viktig hvis vi kan oppnå det. Det kan vi oppnå ved å gå med på de ni punkter som det engelske forslaget som er lagt fram, går ut på. Men om vi ikke går med på det, er det ikke riktig å si at vi dermed setter all vår fiskeeksport i fare. Det er nevnt her at det foreligger en avtale om 24 000 tonn frossenfisk årlig til England, og at denne avtale er berørt under de forskjellige forhandlinger som vi har hatt med England, sist ved forhandlingene om overgangsbestemmelsene for fiskerigrensen. Men forholdet er at dette gjelder hele Skandinavia. Jeg forstod at enkelte som hadde ordet her, mente at dette gjaldt bare Norge, men avtalen om disse 24 000 tonn gjelder hele Skandinavia. I disse fire år har Norsk Frossenfisk likevel ikke solgt mer til England enn gjennomsnittlig 4 800 tonn. De har fått en del fra Findus, men det er mindre, slik at den norske eksporten av frossen filett til England likevel ikke har vært mer enn en tredjepart av de 24 000 tonn.

Så sa hr. Røiseland at vi må gå med å en overgangsordning ut over 1974, hvis vi ikke får en avtale utenom det. Det har vært nevnt her - jeg skal ikke gå nærmere

inn på det - at det bør man ikke gjøre. På det vilkår at vår 12 mils grense blir akseptert, at forhandlerne fra de forskjellige stater på konferansen i England aksepterer vår 12 mils grense, har vi gått med på å tilby 4 års lengre overgangstid for at de nye stater utenom Russland og England også skal få en 10 års overgangstid i likhet med hva Russland og England nå har. Men det er avvist, så det er egentlig ikke aktuelt i dag, så vidt jeg vet.

Det ble nevnt av hr. Warholm at vi bør få en avtalemessig landingsrett. Det spørsmål foreligger ikke etter utenriksministerens uttalelse, så det skulle ikke være nødvendig å berøre det. Det ble også nevnt av statsråd Magnus Andersen at han ville være betenkt ved å gi den delegasjon som reiser, noen myndighet til å trekke det spørsmålet inn i denne forbindelse. Jeg er enig med statsråd Andersen. Når det gjelder avtalemessig landingsrett, så er det kanskje enkelte steder hvor man gjerne vil ha det; men torskefiskerne i Nord-Norge og de som er interessert i torskefisket i Nord-Norge - det gjelder ikke bare de tre nordlige fylker, men også andre - de er ikke enige i noen landingsrett i det hele tatt.

Jeg merket meg det hr. Finn Moe sa om at vi ikke må stirre oss blinde på fiskerigrensen. Derav kan man selvfølgelig utlede at han ville gå nokså langt i innrømmelser for å få en avtale, selv om det ble litt handel. Han sa at vi bør også tenke på det politiske samarbeid og tok fellesmarkedssaken for et år siden som eksempel på det. Jeg ble litt forbauset over at hr. Finn Moe ville berøre det spørsmålet, for det kommer jo an på om det er et hjertelig politisk samarbeid eller om det bare er et nødvendig statspolitisk samarbeid. Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at det partiet som leder i England og har den politiske makt der, det partiet vil iallfall ikke jeg ha noe hjertelig politisk samarbeid med. Det er andre politiske partier i England som jeg heller hadde sett man fulgte i politisk samarbeid når det gjelder forholdet til Fellesmarkedet.

Hr. Nybø drog i tvil de tallene jeg hadde. Han utledet av det jeg sa, at handelen med EEC-landene og England ikke hadde så stor betydning. Det er naturligvis så at hr. Nybø er vant til å fortolke ting. Jeg snakket bare om det som andre har sagt om norsk frossenfisk og frossenfilet og eksporten av det til England. De tall jeg har nevnt, står jeg inne for, det er Frionors tall det gjelder her.

Så nevnte hr. Nybø at kvaliteten av vår frossenfilet ikke var noe å skryte av. Kvaliteten på vår fiskefilet er verdenskjent, neppe noe land har så god kvalitet på sin filet som Norge har. Det er en fordel for oss at vi holder på den.

Det ble også nevnt at en fiskeeksportør hadde sagt at vi priset oss ut når vi eksporterte fisk til England - det gjaldt ferskfisken. Hr. Nybø, som leser fiskeripressen, vil se at han har fått svar fra salgslagene langs kysten som selger fisk til England. De benekter at det er prisen som gjør at vi ikke får solgt fisken. Fiskeeksportørene mener

selvfølgelig at en skal selge billigst mulig, men salgslagene mener ikke det, og de går sterkt inn for minstepriser.

Videre sier hr. Nybø at fiskerigrensen ved Færøyene og Grønland berører oss. Ja, det er ingen som har benektet at den selvfølgelig berører oss, men hvilket argument det skulle være for at vi ikke skulle kjempe for vår fiskerigrense, kan jeg ikke skjønne.

Endelig sa hr. Leirfall at 12-milsgrensen bør også gjelde norske trålere. Det nevnte jeg ikke i mitt tidligere innlegg. Så vidt jeg kan huske, var et av de 9 punkter som ble fremsatt av den engelske delegasjonsleder, at de utenlandske trålerne skulle ha samme rett som de norske, det skulle ikke være noen diskriminering på noen måte mellom de norske og utenlandske fartøyer. Jeg er i prinsippet enig med hr. Leirfall i at hovedargumentet vårt må være at vi av hensyn til fiskebestanden vil utvide vår fiskerigrense. Det er det samme motiv og det samme argument som også Island hadde. Men det er vel litt haltende når vi sier at de andre skal få lov til å fiske inntil 6 mil fra land og ikke lenger inn, mens vi skal regulere for våre trålere hvor de kan fiske mellom 4 og 12 mil, men ikke for de utenlandske. Når det gjelder vårt trålfiske, kan vi bestemme hva det skal fiskes mellom 6 og 12 mil, men ikke når det gjelder utlendinger.

Hvis delegasjonen kommer opp i disse spørsmål, tror jeg ikke det er noe betenkelig å gi den innrømmelsen at det ikke skal diskrimineres i overgangstiden mellom norske og utenlandske trålere.

Det ble også nevnt at vi importerer mer enn vi eksporterer når det gjelder fellesmarkedslandene og England. Det var hr. Leirfall som nevnte det, og jeg er enig med hr. Leirfall. Men når vi gjør det, da har vi noe av et ris bak speilet for å kunne verne våre handelsmessige interesser også. Men da må selvfølgelig Fiskeridepartementet, Handelsdepartementet og Utenriksdepartementet spille sammen for ad den vei å hjelpe fiskerinæringen. Vi kan bare ta som eksempel alle de skip vi bygger i Sverige, vi skaffer svenskene beskjeftigelse, noe de har all interesse av. Og skulle de, kanskje truet av England som medlem av EFTA, komme og lage restriksjoner på den ene eller den annen måte for vår fiskerinæring, skulle vi da allikevel tie stille og bygge like mange skip hos dem og gi like mye valuta som vi gjør nå? Den slags politikk kan vi ikke gå med på, vi kan ikke snu det andre kindet til når vi blir slått på det ene.

Jeg vil slutte med det som jeg sa tidligere, at jeg selvfølgelig mener at vi skal ha det best mulige samarbeid og den størst mulige handel med de vestlige partnere, men når det gjelder fiskerigrensen, er vi i realiteten kommet til veis ende, og hvis motparten er så steil som det ser ut til hittil, er det ikke noe mer å gjøre. Jeg vil også se den dagen når de trekker for eksempel andre ting enn frossenfiskeeksporten inn i bildet. De har ikke gjort det hittil, og vi skal ikke beskyldes England for å ville gjøre noe vi antar de kunne gjøre.

Helge Jakobsen: Det var representanten Borgen som gav foranledningen til at jeg forlangte ordet. Det er to ting jeg ikke vil la stå uimotsagt. Hr. Borgen mente at Island var et eksempel. Jeg kan være enig i at Island er et eksempel i og med at det står fast på sin fiskerigrense. Men det ville være meget bedrøvelig hvis Island skulle være et eksempel når det gjelder eksporten. Island er helt avhengig av ett land, mens vi på den annen side står helt fritt, og jeg tror ikke det kan være hr. Borgens mening som man kunne tillegge ham etter hans ord.

Det andre punktet gjelder norsk sildemel. Det har ikke noe særlig med denne sak å gjøre, men når hr. Borgen tok opp spørsmålet om konserveringsmetodene for sildemel, vil jeg gjerne fra denne plass ha sagt at i forrige uke var jeg sammen med hovedimportørene i England, og de kunne bekrefte at det norske sildemelet var det absolutt beste som de overhodet kunne få. Det alene var grunnen til at de importerte norsk sildemel. Det samme ble også sagt av franske kjøpere. Jeg er klar over at det har vært en dispuitt, en beklagelig dispuitt om konserveringen av sildemel innenlands, men det er nå en gang de norske kraftfôrforskrifter som foranlediger den, og de må rettes opp. De som produserer melet, kan ikke lastes.

Presidenten: Taletiden er nå 2 minutter.

Leirfall sa frå seg ordet.

Warholm: Hr. Johs. Olsen uttalte at jeg hadde sagt at utlendingene bør få en avtale om landingsrett. Jeg vil be hr. Johs. Olsen om å lese referatet av mitt innlegg - da vil han se at det har jeg ikke sagt. Men jeg står fast ved at hvis spørsmålet reises, må det gå an å drøfte om vi skal gå inn på forhandlinger om en avtalemessig landingsrett. Det korresponderer ganske godt med det hr. Bondevik sa. Han sa det på den måten at om spørsmålet kommer opp, må det ikke komme på tale å gå med på å gi landingsrett i andre tilfelle enn når vi har bruk for råstoff. Ja, selvfølgelig når vi har bruk for råstoff, kan vi gå med på det, men spørsmålet er om utlendingene er interessert i å levere i samme periode. Derfor må vi ha et avtaleforhold slik at det passer både oss og utlendingene. Jeg kan ikke skjønne at vi her i Stortinget kan overse det spørsmålet om det skulle dukke opp. Det må være ganske klart at vi ikke kan gjøre det, og det kan ikke være noe offer fra vår side å gå med i et avtaleforhold om landing av fisk i de tidsrom vi både har bruk for råstoff og for å opprettholde beskjeftigelsen ved arbeidsplassene i land.

Når det gjelder de utenlandske markeder og vårt salg til dem, hører vi hr. Johs. Olsen til stadighet bare nevne norsk frossenfisk. Vi leverer da også andre ting enn bare frossenfisk til utlandet, så de tall han refererte, stemmer

absolutt ikke med de tall som er oppgitt fra Handelsdepartementet og Utenriksdepartementet.

Nybø: Bare en kort replikk til hr. Johs. Olsen. - Han synes bare å regne med frossenfisken som fiskeeksportvare til Storbritannia; andre fiskeprodukter bryr han seg overhodet ikke om. Vår eksport av fisk og fiskevarer til Storbritannia i 1962 utgjorde i verdi 133 mill. kroner. Av dette utgjør antakelig eksporten av frossenfisk eller fileten en brøkdel. Mener da hr. Johs. Olsen at man skal overse alle de andre fiskevarene og bare holde seg til frossenfileten? Slik må jo Stortinget oppfatte hans argumentasjon.

Borgen: Det var bare en kort replikk til hr. Helge Jakobsen. - Jeg tror vi trygt kan se hen til Island som et eksempel når det gjelder å verne om sine naturherligheter. Heldigvis trenger vi ikke som Island å være avhengig av bare én eller noen få handelspartnere, fordi vi har et mer assortert vareutvalg å drive internasjonal handel med, og fordi fiskevarene hos oss ikke utgjør samme andel av eksporten som de gjør for Island.

Så var det dette med sildemelet. Jeg er glad for å høre at de britiske importører nå igjen anerkjenner kvaliteten på det norske sildemelet som førsteklasses. Jeg håper at de anstrengelser som er gjort for å komme bort fra bruken av uheldige konserveringsmidler, virkelig har ført fram, og jeg regner med at det også da vil føre til at det norske sildemelet gjenvinner sitt renommé på det norske marked. Men det vil ta noen tid. For hr. Helge Jakobsen kan da ikke bortforklare det beklagelige faktiske forhold at det har vært påvist en rekke nokså slemme forgiftningstilfelle som har vært ført direkte tilbake til sildemel som det har vært brukt spesielle konserveringsmidler til. Mitt argument i mitt første innlegg var at hvis en kom bort fra dette igjen, var det en mulighet for å opparbeide på ny en betydelig avsetning av vårt sildemel innenlands.

Presidenten: Hr. Johs. Olsen har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad.

Johs. Olsen: Til hr. Nybø vil jeg si - jeg skulle ikke behøve å gjenta det, jeg har sagt det før - at selv om jeg bare snakker om frossenfisk, mener jeg selvfølgelig at også annen fiskevareeksport til Storbritannia har betydning. Men det er frossenfisken det har vært snakk om i forbindelse med fiskerigrensespørsmålet. Det har skjedd to ganger - første gang i forbindelse med avtalen om eksport av 24 000 tonn frossenfisk fra Skandinavia, og sist under forhandlingene om overgangsordningen. Andre talere som har hatt ordet, har snakket nettopp om frossenfisken og om at vi kan bli straffet på den måten at vår eksport av frossenfisk går ned. Derfor har jeg holdt meg til frossenfiskeksporten. Det har ikke vært snakk om at det fra våre handelspartnere skulle pålegges en

slik toll på våre andre fiskeeksportvarer at det ville bety en økonomisk belastning for oss.

Frithjov Vik: Jeg kan ikke annet enn beklage de uttalelser som kom fra representanten Borgen om en så vidt viktig artikkel som sildemel nå en gang er i Norge, da han fra denne talerstol sa at det i en rekke tilfelle har vært skadevirkninger av det innen vårt eget land. Det burde i grunnen vært sagt litt mer klart og bestemt, slik at man fikk dokumentert hvor det var påvist slike skadevirkninger.

Til England har vi i årrekket hatt en ganske vesentlig eksport av norsk sildemel. Vi har holdt vårt renommé i England - så vel som i andre land - fullt på høyde i konkurransen med andre land, som f.eks. Peru, som er kommet inn i bildet i det siste. Vi har beholdt vårt renommé, og i dag eksporterer vi en vesentlig del av det sildemel vi kan produsere i Norge, til England, så jeg synes det er å beklage at man skal komme så langt ut på viddene. Jeg håper at siden dette er et lukket møte, blir det holdt tett, slik at man ikke risikerer at denne debatten kommer til å skade norsk sildemelindustri.

Presidenten: Hr. Borgen har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad.

Borgen: Jeg skal gjerne tjene hr. Frithjov Vik og hr. Helge Jakobsen ved å gi konkrete opplysninger om de forgiftningstilfelle som er påvist, men jeg kan ikke gjøre det nå med den korte tid jeg har til rådighet.

Jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg ikke hadde kommet til å nevne dette hvis det ikke har vært et lukket møte. Jeg er selvfølgelig klar over at det kan ha visse konsekvenser å nevne slike forhold. Men siden vårt lave forbruk av innenlandsk sildemel ble trukket fram i et lukket møte av en av dem som jeg formoder er interessert i produksjonen, syntes jeg det også var all grunn til å gjøre oppmerksom på hva som etter min oppfatning er en av de aller viktigste årsaker til dette nå i de senere år. Jeg håper som sagt at denne nå er eliminert av sildemelprodusentene, og dermed skulle saken formodentlig være ute av verden.

Presidenten: Debatten er avsluttet.

Presidenten foreslår at utenriksministerens redegjørelse i Stortingets møte den 30. januar 1964 om fiskerigrenseforhandlingene i London vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Protokollen for det hemmelige møte ble deretter opplest uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 14.20.